

UNIVERSITETET I AGDER

Forskningsmelding 2009

Forskning, formidling og forskerutdanning

Innhold

1.	INNLEDNING	3
2.	SAMMENDRAG	4
3.	FORSKERUTDANNING	7
3.1.	DOKTORGRADSUTDANNINGER – EGNE PROGRAM	7
3.2.	ANSATTE OG STIPENDIATER PÅ EKSTERNE PROGRAM	9
3.3.	GJENNOMSTRØMNING	10
3.4.	FINANSIERING AV STIPENDIATSTILLINGER	13
3.5.	FORSKERSKOLER	14
3.6.	EVALUERING AV DOKTORGRADSPROGRAM	14
3.7.	ETablering av nye doktorgradsutdanninger	15
3.8.	HANDLINGSPLAN FOR FORSKERUTDANNING	15
3.9.	MÅL OG RISIKOVURDERING	16
3.10.	INNSPILL FRA FAKULTETENE	16
4.	VITENSKAPELIG PUBLISERING	18
4.1.	PUBLISERINGER VED UiA 2005 – 2009	18
4.2.	UTVIKLING PÅ FAKULTETSNIVÅ	19
4.3.	UiA OG ANDRE INSTITUSJONER I NORGE	20
4.4.	MÅL OG RISIKOVURDERING	22
4.5.	TILTAK FOR STYRKING AV FOU-AKTIVITETER	22
5.	EKSTERNT FINANSIERT VIRKSOMHET	24
5.1.	NORGES FORSKNINGSRÅD	24
5.2.	EU	25
5.3.	ANNEN FINANSIERING	26
5.4.	MÅL FOR EKSTERNT FINANSIERT VIRKSOMHET	27
6.	FORSKNINGSFORMIDLING	28
6.1.	FORMIDLINGSMODUL	28
6.2.	AURA	29
6.3.	FORSKNINGSDAGENE	29
6.4.	ANDRE FORMIDLINGS-AKTIVITETER	30
7.	FORSKNINGSETIKK	31
7.1.	KVALITETSSIKRINGSSYSTEMET	31
7.2.	GRUNNVERDIER FOR GOD FORSKNINGSPRAKSIS	31
7.3.	SAKER VEDRØRENDE MISTANKE OM VITENSKAPELIG UREDELIGHET	31
7.4.	INFORMASJON OM FORSKNINGSETIKK PÅ UiAs NETTSIDER	32
8.	INTERNASJONALISERING	33
8.1.	EU/EØS-FINANSIERTE PROSJEKTER	33
8.2.	EU-SØKNADER	34
8.3.	SAMPUBLISERING MED KOLLEGER VED UTENLANDSKE INSTITUSJONER	34
8.4.	GJESTEFORSKERE	36
8.5.	VITENSKAPELIG ANSATTE MED UTENLANDSK STATSBOGERSKAP	36
8.6.	FORSKNINGSOPPHOLD I UTLANDET	36
8.7.	CHARTER OG CODE	37
9.	KOMPETANSE OG REKRUTTERING	38
9.1.	VITENSKAPELIG PERSONELL	38
9.2.	MÅL OG RISIKOVURDERING	40
10.	STRATEGISKE SATSINGSOMRÅDER	41

1. Innledning

I *Strategisk plan for Universitetet i Agder 2010 – 2015* uttrykkes det om forskning og forskerutdanning at:

Universitetet i Agder skal utvikle forskningsmiljøene og legge til rette for forskning som er ledende i landet

UiA skal ha aktive forskningsmiljøer på alle fagområder ved universitetet, og skal på noen utvalgte områder oppnå status som nasjonalt ledende. Universitetet har et særlig ansvar for å utvikle forskerutdanning og gode forskningsmiljøer innenfor profesjonsområdene institusjonen utdanner til.

Universitetet skal utføre forsknings- og utviklingsoppgaver som blir etterspurt lokalt og i en større sammenheng. Forskningen ved UiA skal bygges opp både med egeninitiert forskning og oppdragsforskning. UiA skal gjennom sin forskning og formidlingsvirksomhet vise at universitetet tar medansvar for utviklingen av regionen, og skal være en aktiv bidragsyter i regionale medier og andre fora av betydning for landsdelens utvikling.

God forskning er internasjonal. Uavhengig av om forskningsobjektet er lokalt eller globalt, skal forskningen vurderes etter en internasjonal målestokk. UiA skal legge til rette for publisering i anerkjente norske og internasjonale kanaler, og gi synlige bidrag til internasjonal forskning.

God forskning er i stadig større grad preget av samarbeid internt i institusjonene og over institusjons- og nasjonsgrenser. UiA skal oppfordre til og legge til rette for forskningssamarbeid over fag- og profesjonsgrenser, med andre institusjoner og internasjonalt. UiA skal delta i nasjonale og internasjonale forskerskoler.

Gode forskningsmiljøer må tilføres tid og ressurser for å utvikle seg. UiA skal prioritere arbeidet for en offentlig finansiering av de nye universitetene på linje med de etablerte institusjonene. UiA er likevel avhengig av en betydelig vekst i den eksterne forskningsfinansieringen. Det skal legges til rette for at sentrale forskningsmiljøer ved UiA får prosjektstøtte fra EU. UiA skal gi god administrativ støtte til utarbeiding av søknader om norsk og internasjonal forskningsfinansiering.

Innen 2015 skal UiA ha fordoblet antall publiseringspoeng i forhold til 2008. Minst 70 % av de tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger skal ha førstekompetanse/ professorkompetanse. Minst ett forskningsmiljø ved UiA skal ha blitt Senter for fremragende forskning. UiA skal være blant de ledende i landet innenfor områder av profesjonsfaglig forskning.

Formålet med denne rapporten er å gi en oversikt over forskningsaktiviteten ved UiA gjennom en presentasjon av relevante data om forskning og forskerutdanning hentet hovedsakelig fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH), Felles studentsystem (FS), forskningsdokumentasjonssystemet ForskDok og rapporter fra UiA til Kunnskapsdepartementet. Rapporten er ment å være et instrument for Styret og ledere på alle nivåer ved Universitetet i Agder.

2. Sammendrag

Målet med dette sammendraget er å presentere de viktigste punktene av forskningsmeldingen 2009, samt gi en oppsummering av status og utvikling i forhold til UiAs strategi.

Forskerutdanning

UiA har ti doktorgradsprogrammer fordelt på fire fakulteter. Antall UiAs doktorgradsprogrammer har økt. Tre nye doktorgradsprogrammer kom i gang i 2009: Mekatronikk, informasjonssystemer og offentlig administrasjon. Antall doktorgradsavtaler har også økt fra 89 avtaler i 2008 til 109 avtaler i 2009.

Ikke alle ph.d.-programmene på UiA har eksistert lenge nok til å uteksaminere kandidater, men antallet disputaser øker gradvis. I 2009 ble det avlagt 9 disputaser på egne program, mot 3 i 2008, noe som er en betydelig fremgang. Mange av UiAs doktorgradsprogrammer er såpass ferske at det er for tidlig å vurdere gjennomstrømningen, men i de fleste programmer vurderes progresjonen så langt som god. Det er likevel foreslått og igangsatt diverse tiltak for å forbedre gjennomstrømningen.

I tillegg til ph.d.-kandidater på egne program, har UiA ansatte som er tatt opp på ph.d.-programmer ved andre institusjoner. Det blir opprettet færre og færre nye doktorgradsavtaler for ph.d.-kandidater på eksterne programmer, samtidig som UiA får flere egne doktorgradsprogrammer.

Deltakelse i nasjonale og internasjonale forskerskoler er nevnt i Strategisk plan for Universitetet i Agder 2010 – 2015. UiA er involvert i flere nasjonale forskerskoler, og matematikdidaktikkmiljøet ved UiA har ledet den nordiske forskerskolen Nordic Graduate School in Mathematics Education (NoGSME).

Vitenskapelig publisering

Ifølge Strategisk plan for Universitetet i Agder 2010 – 2015, skal UiA innen 2015 ha fordoblet antall publiseringspoeng i forhold til 2008. Antall publiseringspoeng ved UiA økte fra 259 poeng i 2008 til 295 poeng i 2009. Dette gir en økning på 36 poeng fra 2008 til 2009. Å oppnå målsetningen for 2015 forutsetter at økning fortsetter på minst dette nivået i årene framover.

Universitets strategiplan peker også på at UiA skal legge til rette for publisering i anerkjente norske og internasjonale kanaler. Selv om det var tydelig økning i totalantall publiseringspoeng, har UiA ikke klart å beholde 2008-nivået når det gjelder andel nivå 2 –publiseringer. Andel nivå 2 –poeng er gått ned fra 13,2% i 2008 til 8,8% i 2009. Dette viser at UiA har en utfordring når det gjelder publisering i de mest prestisjetunge publiseringskanalene.

Ifølge strategiplanen skal UiA utvikle forskningsmiljøene og legge til rette for forskning som er ledende i landet. Forskningsaktivitet målt i publiseringspoeng varierer fra fakultet til fakultet og fra år til år, men totalt sett er trenden økende. UiA ligger noe bak gjennomsnittet for universiteter, men er godt over gjennomsnittet for de statlige høgskolene. UiA har fagmiljøer som ligger på et nasjonalt sett høyt nivå. Institutt for informasjons- og kommunikasjonsteknologi var den 8. mest publiserende enhet i Norge i 2009.

Eksternt finansiert virksomhet

UiAs strategiplan konstaterer at UiA er avhengig av en betydelig vekst i den eksterne forskningsfinansieringen, og at det skal legges til rette for at sentrale forskningsmiljøer ved UiA er aktuelle for prosjektstøtte fra EU. Søknadsaktiviteten i 2009 har vært høyere enn de to foregående år, både når det angår søknader rettet mot EUs rammeprogram og Norges forskningsråd. For begge vedkommende er der dog tale om et begrenset gjennomslag i innvilgede søknader.

UiA har hatt en positiv utvikling i NFR-inntekter per ansatt fra 70.000 NOK per førstestilling i 2006 til 104.000 NOK per førstestilling i 2009. Det er betydelig lavere enn hva de såkalte "gamle" universitetene hadde i gjennomsnitt (360.000 NOK per førstestilling i 2009). Det finnes ingen entydig trend når det gjelder utvikling av EU-inntektene ved UiA. Med inntekter på 8400 NOK i 2009 ligger UiA vesentlig under det nasjonale gjennomsnittet.

Forskningsformidling

UiA har som det eneste universitet i Norge tatt bruk en formidlingsmodul i budsjettfordelingsmodellen som incentiv for større formidlingsaktivitet. Forskningsdagene er et av universitetets viktigste formidlingstiltak, og Universitetsstyret vedtok i 2009 at Forskningsdagene etableres som en fast del i universitetets formidlingsvirksomhet.

Ifølge UiAs strategiplan skal minst 80% av den faglige publiseringen ved UiA gjøres digitalt tilgjengelig i åpne publiseringsarkiv innen 2015. UiA har fått positiv tilbakemelding fra KD for innsatsen på dette området, og det jobbes videre med utvikling av åpne arkiv på universitetet. Status pr. 31. desember 2009 viser at 18% av vitenskapelig artikler var deponert i AURA – universitetets åpne arkiv for vitenskapelige publikasjoner i fulltekst.

Internasjonalisering

Strategiplanen ved UiA peker på at universitetet skal være internasjonalt orientert, og at god forskning i økende grad er preget av samarbeid over institusjons- og nasjonsgrenser. I oktober 2009 behandlet Universitetsstyret en strategi for internasjonalisering ved UiA. I tillegg vedtok det Sentrale forskningsutvalget i mars 2010 indikatorer for internasjonalisering av forskning. Indikatorene skal måle internasjonalisering av forskningsaktiviteter med fokus på blant annet følgende områder: internasjonale prosjekter, sampublisering med kolleger ved utenlandske institusjoner, innkommende og utreisende forskere.

Ifølge strategiplanen skal universitetets campusområder preges av institusjonens internasjonale orientering, og miljøet skal gjenspeile at mange av studentene og de ansatte har internasjonal bakgrunn. I forbindelse med forskningsmeldingen ble fakultetene bedt om å rapportere antall vitenskapelige ansatte med utenlandsk statsborgerskap. Det viser seg at andelen utenlandske ansatte varierer fra fakultet til fakultet, men ved UiA totalt er det ca. 18% av vitenskapelige ansatte som har utenlandsk statsborgerskap.

Rekruttering og kompetanse

Strategiplanen ved UiA setter som mål at innen 2015 skal minst 70% av de ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ha førstekompetanse. Andel førstestillinger av vitenskapelige stillinger eksklusiv stipendiater har ved UiA økt fra 56% i 2006 til 61% i 2009. Dette er allikevel betydelig lavere enn gjennomsnittet for de norske universiteter som var ca. 81% i 2009.

Når man inkluderer stipendiatene i vitenskapelige stillinger, har andelen førstestillinger på UiA vært jevnt på 51-52% de siste årene siden både antall førstestillinger og antall stipendiatstillinger har økt. Gjennomsnittet ved de norske universitetene var 54,6% i 2009.

Ifølge strategiplanen skal det blant annet arbeides for jevnere fordeling mellom kjønnene i alle stillingskategorier. UiA har kvinner i cirka halvparten av alle vitenskapelige stillinger (50,7% ved UiA mot landsgjennomsnitt på ca. 40%), men kvinneandelen synker jo høyere en går i stillingskategoriene (ca. 18% kvinnelige professorer ved UiA mot landsgjennomsnitt 20,7%). På alle fakulteter er kvinneandelen blant førstestillinger lavere enn blant totalt antall vitenskapelige årsverk.

3. Forskerutdanning

UiA har ti doktorgradsprogrammer fordelt på fire fakulteter. I tillegg har UiA ansatte som er tatt opp på ph.d.-programmer ved andre institusjoner. Dette kapitlet gir oversikt over UiAs doktorgradsutdanninger, ph.d.-kandidater på eksterne program og gjennomstrømning i begge gruppene. Grunner til avvik fra normert studietid, og tiltak for å forbedre det blir diskutert, samt andre forhold knyttet til forskerutdanning ved UiA.

3.1. Doktorgradsutdanninger – egne program

Universitetet i Agder har ti doktorgradsprogrammer fordelt på fire fakulteter:

Fakultet for humaniora og pedagogikk	Fakultet for økonomi og samfunns-Vitenskap	Fakultet for teknologi og realfag	Fakultet for kunstfag
Litteraturvitenskap	Informasjonssystemer	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	Utøvende rytmisk musikk
Religion, etikk og samfunn	Internasjonal organisasjon og ledelse	Matematikdidaktikk	
Språkvitenskap	Offentlig administrasjon	Mekatronikk	

I 2008 ble doktorgradsutdanningen i ”Nordisk språkvitenskap og nordisk litteraturvitenskap” erstattet av de to ph.d.-programmene ”Språkvitenskap” og ”Litteraturvitenskap”.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi er en utvidelse av det tidligere doktorgradsprogrammet i mobile kommunikasjonssystemer.

Det er tre nye programmer ved UiA. Ph.d.-programmet i mekatronikk ble etablert 25.11.09 (S-sak 135/09). Ph.d.-programmet i informasjonssystemer gjennomførte sitt første opptak våren 2009, og programmet i offentlig administrasjon hadde første opptak høsten 2009.

De to neste tabellene viser en oversikt over utvikling av antall doktorgradsavtaler ved UiA de siste fem årene.

Totalt antall doktorgradsavtaler på egne doktorgradsprogram ved UiA

	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for humaniora og pedagogikk	18	17	25	30	34
Nordisk språk og litteratur (går ut)	18	17	20	20	17
Litteraturvitenskap				1	1
Språkvitenskap				1	3
Religion, etikk og samfunn			5	8	13
Fakultet for kunstfag				2	5
Utøvende rytmisk musikk				2	5
Fakultet for teknologi og realfag	16	23	32	36	46
Matematikdidaktikk	16	19	20	18	23
Mobile kommunikasjonssystemer (går ut)		4	12	18	11
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi					12
Mekatronikk (ny)					
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	0	11	11	21	24
Informasjonssystemer					5
Internasjonal organisasjon og ledelse		11	11	21	19
Offentlig administrasjon (ny)					
Sum	34	51	68	89	109

Kilde: DBH

Tabellen viser at det har vært jevn økning i antall doktorgradsavtaler ved UiA. Totalt antall doktorgradsavtaler har gått opp med ca 20 stk per år de siste årene.

Nye doktorgradsavtaler på egne doktorgradsprogram ved UiA

	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for humaniora og pedagogikk	4	0	10	4	6
Nordisk språk og litteratur (går ut)	4	0	5	0	0
Litteraturvitenskap				1	0
Språkvitenskap				1	2
Religion, etikk og samfunn			5	2	4
Fakultet for kunsthøgskolen				2	2
Utøvende rytmisk musikk				2	2
Fakultet for teknologi og realfag	2	6	7	9	8
Matematikdidaktikk	2	4	1	4	4
Mobile kommunikasjonssystemer (går ut)		2	6	5	0
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi					4
Mekatronikk (ny)					
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap		10	0	12	5
Informasjonssystemer					5
Internasjonal organisasjon og ledelse		10	0	12	0
Offentlig administrasjon (ny)					
Sum UiA	6	16	17	27	21

Kilde: DBH

Antall nye avtaler per år har vært økende. Det som forklarer nedgangen fra 2008 til 2009 er at doktorgradsprogrammet i internasjonal organisasjon og ledelse har opptak kun annethvert år. Ved utgangen av 2009 var det ennå ikke registrert noen doktorgradsavtaler i de to nye programmene: offentlig administrasjon og mekatronikk. I mekatronikk har to ph.d.-studenter ansettelsesdato i november-desember 2009, men disse ble ikke tatt opp på programmet før i mai 2010, og er derfor ikke med i tabellen.

UiA har stort sett god søkning til utlyste stipendiatstillinger, selv om det her er forskjell fra fagområde til fagområde. Noen fagområder har mange utenlandske ph.d.-studenter, og universitetet vil tilstrebe en bedre balanse mellom norske og utenlandske ph.d.-studenter.

For sammenligning legges det frem data om antall doktorgradsavtaler ved andre norske universiteter de siste fem årene.

Totalt antall doktorgradsavtaler for universitetene i Norge

	2005	2006	2007	2008	2009
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1 808	1 820	1 935	2 122	2 235
Universitetet for miljø- og biovitenskap	293	252	245	352	432
Universitetet i Agder	-	-	-	89	109
Universitetet i Bergen	918	1 135	1 202	1 366	1 401
Universitetet i Oslo	1 868	2 049	2 277	2 532	2 694
Universitetet i Stavanger	102	141	171	209	222
Universitetet i Tromsø	551	533	630	625	632
Sum	5 540	5 930	6 460	7 295	7 725

Kilde: DBH

Tabellen nedenfor viser utvikling av uteksaminerte ph.d.-kandidater på UiAs egne doktorgradsprogrammer i 2005-2009.

Uteksaminerte kandidater på egne program

	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for humaniora og pedagogikk		3	1	1	5
Nordisk språk og litteratur		3	1	1	5
Litteraturvitenskap					
Språkvitenskap					
Religion, etikk og samfunn					
Fakultet for kunsthøgskolen					
Utøvende rytmisk musikk					
Fakultet for teknologi og realfag		1	1	2	3
Matematikdidaktikk		1	1	2	2
Mobile kommunikasjonssystemer					1
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi					
Mekatronikk					
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap					1
Informasjonssystemer					
Internasjonal organisasjon og ledelse					1
Offentlig administrasjon					
Sum		4	2	3	9

Kilde: DBH

Ikke alle ph.d.-programmene på UiA har eksistert lenge nok til å uteksaminere kandidater, men antallet disputaser øker gradvis. I 2009 ble det avlagt 9 disputaser på egne program, mot 3 i 2008, noe som er en betydelig fremgang. Fakultetene rapporterer om flere kandidater som planlegger innlevering i løpet av året 2010.

3.2. Ansatte og stipendiater på eksterne program

I tillegg til at UiA utdanner kandidater på egne program, er det en del stipendiater og fast ansatte ved UiA som deltar på forskerutdanning ved andre institusjoner. Oversikt over disse kandidatene vises i tabellen nedenfor.

UiA-ansatte (stipendiater og fast ansatte) på eksterne program

Fakultet	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for helse- og idrettsfag	13	14	14	21	25
Fakultet for humaniora og pedagogikk	21	17	14	11	11
Fakultet for kunsthøgskolen	0	0	6	7	7
Fakultet for teknologi og realfag	26	23	25	26	22
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	20	11	20	15	20
SUM	80	65	79	80	85

Kilde: FS, rapporter til KD

Antall ph.d.-kandidater på eksterne program har vært stabilt de siste årene. Til og med året 2007 var antall ph.d.-kandidater på eksterne program større enn antall studenter på UiAs egne doktorgradsprogram. 2008 var det første året UiA hadde flere ph.d.-kandidater på egne program enn på eksterne program, og i 2009 var det 109 studenter på egne program mot 85 kandidater på eksterne program.

UiA-ansatte (stipendiater og fast ansatte) på eksterne program - nye avtaler pr år

Fakultet	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for helse- og idrettsfag	3	0	2	4	5
Fakultet for humaniora og pedagogikk	4	0	1	0	0
Fakultet for kunsthøgskolen	0	0	0	0	0
Fakultet for teknologi og realfag	7	6	6	5	0
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	2	10	1	1	3
SUM	16	16	10	10	8

Kilde: FS, rapporter til KD

Tabellen viser at det fremdeles blir opprettet nye doktorgradsavtaler for ph.d.-kandidater på eksterne programmer, men trenden er fallende. Unntaket er Fakultet for helse- og idrettsfag som ennå ikke har eget doktorgradsprogram.

Det er tre institusjoner som skiller seg ut når man ser på hvor UiA-ansatte på eksterne program tar sin doktorgrad. 22 doktorgradskandidater er tatt opp ved UiO, 15 ved UiB, og 13 ved NTNU. Resten av kandidatene tar utdanning ved ulike institusjoner i hovedsak i Norge, Sverige og Danmark. Fakultetene rapporterer at samarbeid med disse institusjonene fungerer bra.

Tabellen nedenfor viser antall uteksaminerte kandidater på eksterne program. Tallene har vært ganske jevne de tre siste årene, med noe økning i 2009.

UiA-ansatte (stipendiater og fast ansatte) på eksterne program – uteksaminerte

Fakultet	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultet for helse- og idrettsfag	1	2			4
Fakultet for humaniora og pedagogikk	1	3	5	3	1
Fakultet for kunsthøgskolen			1		1
Fakultet for teknologi og realfag	1	1	1	5	1
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	1		5	3	7
SUM	4	6	12	11	14

Kilde: FS, rapporter til KD

3.3. Gjennomstrømning

Gjennomstrømning – egne program

Nedenfor ser vi ph.d.-kandidatenes gjennomsnittlig tidsbruk på UiAs egne doktorgradsprogrammer. Tabellen viser netto tidsforbruk for de kandidatene som er uteksaminert på det aktuelle programmet et bestemt år. Nettotid er antall årsverk ph.d.-kandidatene har brukt på studiet minus alle permisjoner og annen tid som ikke er brukt på studiet.

Gjennomstrømning - netto tidsforbruk (år) for kandidater på egne program

	2006	2007	2008	2009
Nordisk språk og litteratur (programmet er nå delt i to: språkvitenskap og litteraturvitenskap)	3,2	0,4*	3,1	4,2
Matematikdidaktikk	3,1	3,4	3,1	3,5
Mobile kommunikasjonssystemer				1,6**
Internasjonal organisasjon og ledelse				4,5
Gjennomsnitt	3,2	1,9	3,1	4,1

* Bakgrunnen for det ekstra lave tallet for 2007 er at kandidaten som ble uteksaminert på nordisk språk og litteratur var overflyttet fra en annen institusjon.

** Tallet er ikke reelt da kandidaten har tatt deler av programmet i Spania og tas ikke med i beregning av gjennomsnitt.

Kilde: FS

Antall uteksaminerte kandidater på egne programmer er foreløpig så lite at man må være varsom med tolkning av dataene. Etter hvert vil tallene bli mer pålitelige slik at man kan gjøre reelle tolkninger og se på utvikling over tid.

Mange av UiAs doktorgradsprogrammer er såpass ferske at det er for tidlig å vurdere gjennomstrømningen, men i de fleste programmer som er kommet i gang vurderes progresjonen så langt som god. I de to eldste doktorgradsutdanningene, språk- og litteraturvitenskap samt matematikdidaktikk, innses det likevel at det finnes forbedringspotensiale når det gjelder gjennomstrømning.

Fakultet for humaniora og pedagogikk rapporterer at gjennomstrømningen i språkvitenskap og i litteraturvitenskap ikke har vært optimal. Fakultetet har igangsatt tiltak for å forbedre gjennomstrømningen. Kandidat og veileder skal levere framdriftsrapport hvert semester. Stipendiater tilsettes nå kun for tre år, for tidligere ordning med å ta utdanningen over fire år med undervisningsplikt har ikke fungert tilfredsstillende.

Matematikdidaktikkmiljøet rapporterer at en del ph.d.-kandidater strever med å bli ferdige på tida, og at det viser seg å være vanskelig å fullføre doktorgraden innen fastsatt tid. Årsaker til avvik kan være mange. Kandidatene peker på at det er særlig andre arbeidsoppgaver som tar tid; dette kan være for eksempel undervisning eller deltakelse i prosjekter. Noen ganger kan også dataanalysen tar lengre tid enn planlagt, eller det kan dukke opp andre uforutsette faglige utfordringer. Sykdom og permisjoner kan også forsinke prosessen, selv om dette ikke skal påvirke nettotidsbruk. Når finansieringen tar slutt, begynner de fleste kandidatene i annet arbeid, og da blir det vanskelig å rydde plass til fullføring av avhandlingen. Det er grunn til å tro at disse årsakene også kan gjelde for andre fagmiljøer.

Det kan være et problem også for veilederne at flere kandidater ikke leverer til rett tid. For eksempel ved matematikdidaktikkmiljøet har alle veilederne meldt at de er villige til å hjelpe kandidater med å fullføre avhandlingen selv om stipendiatperioden er over. Veilederne får likevel ikke kompensasjon for den veiledning de gir etter at finansieringsperioden er over, og mange veiledere ofrer en god del av egen tid til dette.

IKT-programmet har utviklet et interessant system for oppfølging av studieprogresjonen. Kriterier ”green, yellow, red” hjelper til å angi hvordan ph.d.-kandidatene ligger an i forhold til planlagt progresjon. Systemet baserer seg blant annet på antall avlagte studiepoeng og antall papers som er registrert i ForskDok.

Grønn=fremdrift i henhold til plan (8 ph.d.-studenter i desember 2009)

Gul=fremdrift noe etter planen (11 ph.d.-studenter i desember 2009)

Rød=kritisk fremdrift (1 ph.d.-student i desember 2009)

Ifølge DBH ble to doktogradsavtaler avbrutt ved UiA i 2009: én i internasjonal organisasjon og ledelse, og én i matematikdidaktikk.

Gjennomstrømning – eksterne program

Gjennomstrømningsdataene som rapporteres til DBH gjelder alle ansatte ved UiA, dvs. også de som tar doktorgraden ved andre institusjoner. Det finnes ikke data som gjelder bare de kandidatene som deltar i eksterne program. Tabellen nedenfor viser gjennomsnittlig tidsforbruk for alle UiA-ansatte, inklusiv kandidater både på egne og eksterne program.

Gjennomstrømning – alle ansatte og stipendiater lønnet av UiA (netto årsverk)

Fakultet	2006	2007	2008	2009
Helse- og idrettsfag				7,0
Humaniora og pedagogikk	3,4	4,3	4,1	4,2
Kunsthøgskolen		3,4		
Teknologi og realfag	3,1	3,9	4,9	2,9*
Økonomi og samfunnsvitenskap		4,2	4,9	4,5
Gjennomsnitt	3,3	4,1	4,7	4,4

Kilde: DBH

* Tallet er ikke reelt da en av kandidatene har tatt deler av programmet i Spania og dette tas ikke med i beregning av gjennomsnitt.

NB: Antall uteksaminerte kandidater på egne programmer er foreløpig så lite at man må være varsom med tolkning av dataene. Etter hvert vil tallene bli mer pålitelige slik at man kan gjøre reelle tolkninger og se på utvikling over tid.

Som nevnt tidligere, er det litt for tidlig å komme med sterke konklusjoner når det gjelder gjennomstrømning på UiAs egne program, men det kan virke som kandidatene på eksterne program bruker noe lengre tid på sin avhandling enn stipendiater på egne program. En forklaring til dette kan være at ansatte som tar doktorgradsutdanning ved andre institusjoner kan ha relativt stor arbeidsbelastning i tillegg til doktorgradsarbeidet.

Ifølge fakultetsrapportene er noen av grunnene til forsinkelse de samme som for kandidater på egne program: sykdom, svangerskapspermisjoner og permisjoner grunnet annet faglig arbeid. I tillegg kan noen av utfordringene være knyttet til oppfølging fra institusjonen som eier programmet. Fakultetsrapportene gir inntrykk av at det kan være vanskeligere å ha oversikt over og følge opp kandidatene som er tatt opp på eksterne program, enn de som går på UiAs egne program.

Fakultet for helse- og idrettsfag peker på at kandidater som har veileder i fakultetet har generelt sett bedre oppfølging og progresjon. Ifølge fakultetsrapportene har alle eller nesten alle ph.d.-kandidater en intern veileder på UiA.

Gjennomstrømning sammenligning med andre universiteter

Universitet	2007		2008		2009	
	Brutto årsverk totalt	Netto årsverk totalt	Brutto årsverk totalt	Netto årsverk totalt	Brutto årsverk totalt	Netto årsverk totalt
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	4,7	3,5	4,8	3,4	-0,7	3,4
Universitetet for miljø- og biovitenskap	4,7	3,6	5,3	3,7	5,3	3,7
Universitetet i Agder	4,9	4,1	4,8	4,7	5,7	4,4
Universitetet i Bergen	4,4	3,9	5,2	4,7	4,5	3,9
Universitetet i Oslo	4,1	3,5	6,0	5,1	4,6	3,8
Universitetet i Stavanger	3,9	3,6	3,4	3,2	3,9	3,4
Universitetet i Tromsø	5,1	3,9	6,0	3,9	4,8	3,8
Gjennomsnitt	4,5	3,7	5,1	4,1	3,1	3,7

Kilde: DBH

Tabellen ovenfor viser at UiA har høyere gjennomsnittlig tidsbruk enn de andre universitetene i Norge.

Fakultetene rapporterer om ulike iverksatte eller planlagte tiltak som kan bidra til bedre gjennomstrømming for kandidater på eksterne program. For eksempel Fakultet for kunstfag forteller at de har medarbeidersamtaler med kandidatene, og at de har innført et strengere regime med rapportering til fakultetets forskningsutvalg. De mener også at de i sterkere grad kan skjærme kandidatene fra andre oppgaver, og følge dem bedre opp fra et tidligere tidspunkt.

Ved Fakultet for teknologi og realfag leverer doktorgradskandidatene kopi av avtaler, opptaksbrev og framdriftsrapporter. Veiledere leverer kopi av veilederrapporter. Fakultet for helse- og idrettsfag mener at de vil ha bedre forutsetninger til oppfølging når de får rekruttert professorer og førsteamanuenser med veilederkompetanse.

3.4. Finansiering av stipendiatstillinger

I dette avsnittet redegjøres det for finansiering av stipendiatstillinger og andre som tar doktorgrad. Den første tabellen omfatter UiA-ansatte / stipendiater både på egne og på eksterne program, mens det andre gjelder kun kandidater registrert på UiAs egne program.

Antall stipendiatstillinger finansiert over statsbudsjettet

Fakultet	2005	2006	2007	2008	2009
Humaniora og pedagogikk	5	7	8	12	13
Teknologi og realfag	11	13	11	15	21
Økonomi og samfunnsvitenskap	6	7	7	10	14
Helse- og idrettsfag	1	1	2	3	3
Kunstfag	2	3	3	4	4
SUM	25	31	31	44	55*

*2009-tallet inkluderer 6 stipendiatstillinger som UiA selv valgte å finansiere i tillegg til 49 KD-stipendiater.

Kilde: UiA/budsjettdokumenter

Finansieringskilde for kandidater registrert på egne program

Fakultet	Egen budsjett-ramme (inkl. fast ansatte) 2008	Egen budsjett-ramme (inkl. fast ansatte) 2009	Norges forskningsråd 2008	Norges forskningsråd 2009	Andre eksternt-finansierte 2008	Andre eksternt-finansierte 2009
Humaniora og pedagogikk	19	18	3	3	8	13
Teknologi og realfag	6	15	8	9	22	22
Økonomi og samfunnsvitenskap	10	13		-	11	11
Kunstfag	2	4		-		1
SUM	37	50	11	12	41	47

Kilde: DBH

Kjennskapen til eksterne kilder for finansiering av stipendiatstillinger varierer mye fra programområde til programområde. De fleste anser stillinger finansiert over grunnbevilgningen som den viktigste kilden til stipendiatstillinger. For at UiA skal nå sine mål for antall stipendiatstillinger er det nødvendig å øke fokuset på eksternt finansiering av forskningsprosjekt som kan bære kostnadene ved å ha stipendiater.

Noen programmer får studenter gjennom kvotestudentordningen, deling av stillingsressurser og andre mekanismer som ikke dekker total kostnadene. En slik praksis kan medføre at stipendiater ikke får tilfredsstillende arbeidsvilkår og dermed utfordringer med gjennomstrømmingstakten.

Da styret vedtok Handlingsplan for forskerutdanninger i oktober 2009, ble det presisert i vedtaket at UiA ikke skal ta opp studenter uten veldokumentert finansiering og at stipendiatstillinger normalt skal være fullfinansiert i samsvar med kostnadene spesifisert i budsjettdokumentet. Videre ble det gjort klart at dersom anbefalingen om fullfinansiering fravikes er det fakultetet

som skal dekke kostnadene. Det ble også presisert at alle stipendiater ansatt av UiA skal lønnes etter gjeldende satser.

3.5. Forskerskoler

Universitetet inngikk i 2009 avtale om samarbeid om den nye *Nasjonale forskerskole rettet mot lærerutdanningene og læreryrkene* (NAFOL), og vil bidra til denne med minimum finansiering av 2 ph.d.-studenter over en fireårsperiode, samt ved å stille doktorgradsemner og veiledningskapasitet til rådighet. Det er i første rekke forskerutdanningsprogrammene i matematikkdiraktikk, religion og etikk, og i språk- og litteraturvitenskap som er aktuelle i denne sammenheng.

Matematikkdiraktikkmiljø ved UiA leder forskerskolen *Nordic Graduate School in Mathematics Education* (NoGSME) som har utviklet og gitt vitenskapelige kurs, sommerskoler og seminarer. På NoGSME sommerskole i Danmark i 2009 deltok 6 doktorgradskandidater fra UiA. Gjennom NoGSME kan doktorgradskandidater og veiledere få reise støtte og mobilitetsstipend til doktorgradskurs og delta i sommerskoler og seminarer ved nordiske universiteter. UiA har i 2004–2009 ledet forskerskolen med midler tildelt av NordForsk. I 2008 ble *Nordic Society for Research in Mathematics Education* (NoRME) etablert for å sikre at virksomheten til NoGSME skal fortsette.

Forskerutdanning i Religion, etikk og samfunn gjennomførte doktorgradskurs REL 600 Vitenskapsteori og metode (15sp) i 2009. Kurset var definert som et tilbud innen den nasjonale forskerskolen *Religion – values – society* (RVS). Denne kom i gang i 2009 med Menighetsfakultetet som vertsinstusjon. 3 av UiAs ph.d.-studenter deltar i forskerskolen som helhet, og flere deltar på enkeltkurs.

Fakultet for humaniora og pedagogikk er opptatt i *Den Nasjonale Forskerskole innen Utdanningsvitenskap* (NATED).

Ph.d.-programmet i internasjonal organisasjon og ledelse er sterkt involvert i forskerskolen *National Research School in Business Economics and Administration* der NHH står som vert.

I tillegg til forskerskolene foregår det også annen type samarbeid med andre institusjoner om ph.d.-utdanningene.

3.6. Evaluering av doktorgradsprogram

Kvalitetssikringssystemet (pkt. 3.1) forutsetter at doktorgradsprogrammene evalueres minst hvert femte år.

Ph.d.-programmet i matematikkdiraktikk ble revidert i 2009 etter å ha gjennomgått en sakkyndig vurdering i 2008. Professor Anna Sierpinska fra Concordia University i Canada gjennomførte en totalevaluering av programmet, og resultatet kom i form av en rapport i slutten av 2008. En lokal gruppe utnevnt av forskerutdanningsutvalget for matematikkdiraktikk gikk gjennom rapporten og foreslo endringer i programmet. Disse endringene har blitt gjennomført og fulgt opp i 2009. Blant annet har opplæringsdelen i programmet minket til 35 ECTS.

De fleste doktorgradsprogrammer ved UiA er mindre enn fem år gamle, og så langt har det vært tidlig å gjennomføre programevalueringer. Snart vil dette bli aktuelt ved flere fakulteter, og det bør utarbeides rutiner for gjennomføring av programevaluering av doktorgradsutdanningene.

3.7. Etablering av nye doktorgradsutdanninger

Det er flere fagmiljøer på UiA som planlegger å etablere nye doktorgradsutdanninger.

Fakultet for helse- og idrettsfag er det eneste fakultet ved UiA som ikke ennå har eget doktorgradsprogram. Fakultetet sendte sin søknad på Ph.d.-program i folkehelsevitenskap til ekstern kommisjon for faglig vurdering i februar 2010. Fakultetet håper å komme i gang med programmet i 2011.

I S-sak 147/07 vedtok Styret ved UiA at pedagogikk (i tillegg til folkehelse og mekatronikk) skulle være et av tre fagområder hvor man vil prioritere oppbygging av ph.d.-programmer. Fakultet for humaniora og pedagogikk jobber med dette, og det er blitt oppnevnt en arbeidsgruppe som følger opp vedtaket om at det skal utvikles et ph.d.-program i pedagogikk.

Fakultet for teknologi og realfag har følgende mål for utvidelse av eksisterende ph.d.-programmer:

- Ph.d.-program i teknologi med spesialiseringer i IKT, mekatronikk, fornybar energi og anvendt matematikk fra 2010
- Ph.d.-program i MNT-didaktikk fra 2011

3.8. Handlingsplan for forskerutdanning

Høsten 2008 foreslo Det sentrale forskningsutvalget å opprette et utvalg for å utarbeide en handlingsplan for forskerutdanning ved UiA. Målet med dette var videreutvikling og styrking av forskerutdanningen ved universitetet. Forslaget ble tatt videre i universitetsstyret, og det ble nedsatt et utvalg som skulle legge fram et forslag til en handlingsplan.

Utvalgets rapport ble ferdig i juni 2009 og den ble vedtatt i Styret i oktober (S-sak 106/09). Handlingsplan for forskerutdanning ser blant annet på organisering, rekruttering, gjennomstrømming, veiledning, og nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Handlingsplanen omfatter en rekke tiltak som skal iverksettes. Noen av tiltakene skisseres under:

- Det skal opprettes et institusjonsutvalg – Sentralt utvalg for forskerutdanningene (SUF). Utvalget vil være rådgivende og utøvende organ i saker som gjelder forskerutdanningsprogrammene.
- På forskerutdanningsområdet vil ordningen med nærings ph.d. være et viktig instrument i samarbeidet med regionens næringsliv. Ph.d.-programmet i mekatronikk som startet i 2009 er skreddersydd til deler av regionens næringsliv.
- Det skal gjennomføres prøveordninger med integrerte ph.d.-programmer og forskerlinjer.
- Samordning av tilsetting i stipendiatstilling og opptak til forskerutdanningsprogram
- Det skal utvikles et kurs for doktorgradsveiledere. Alle som ikke tidligere har veiledet ph.d.-studenter skal pålegges å gjennomføre slik opplæring før de får veiledningsoppgaver.
- Det skal utvikles et kurstilbud på fem studiepoeng i etikk og vitenskapsteori som skal være felles for alle ph.d.-programmene ved UiA.

Forskningssekretariatet arbeider med å iverksette tiltakene. I noen sammenhenger er det naturlig å samarbeide med andre enheter, for eksempel Personal- og organisasjonsavdelingen, Internasjonal avdeling og PULS.

Sentralt utvalg for forskerutdanning blir oppnevnt våren 2010 og planen er at det første møtet blir høsten 2010.

Det vil i løpet av våren 2010 utarbeides retningslinjer for å samordne prosessen med å samordne tilsetting i stipendiatstilling og opptak på doktorgradsprogrammet. Arbeidet gjøres av Personal- og organisasjonsavdelingen i samarbeid med fakultetene og forskningssekretariatet.

3.9. Mål og risikovurdering

Følgende tabell viser resultat 2007-2009 og mål som er satt for doktorgradsutdanningen ved UiA for 2010:

Styringsparametere	Resultat			Ambisjonsnivå
	2007	2008	2009	2010
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	0,004	0,006	0,016	0,040

Det er særlig to trusler knyttet til doktorgradsprogrammene ved UiA. Den første gjelder tilgang på kvalifiserte søkere til stillinger som doktorgradsstipendiater. Antall kvalifiserte søkere varierer mye fra fagområde til fagområde. Noen fagmiljøer sliter med å få tak i norske søkere, og har veldig høy andel utenlandske stipendiater.

Den andre risikoen er at universitetet har få stipendiatstillinger, og derfor kan enkelte områder bli sårbare og veiledningskapasitet underutnyttet. Tilgangen på stipendiatstillinger utgjør en trussel for planer om å bygge robuste stipendiatmiljøer, og kan være et hinder for utnyttelse av universitetets veiledningskapasitet. For å løse utfordringen, vil UiA søke KD om flere stipendiatstillinger, øke antall eksternt finansierte prosjekter og arbeide for å få til flere næringsph.d.-er.

3.10. Innspill fra fakultetene

I forbindelse med kvalitetsrapportering har fakultetene kommet med ulike forslag til tiltak som de mener kan bedre kvalitet og gjennomstrømning for forskerutdanningene. Forslagene er delt i to: tiltak som fakultetet selv har kontroll over, og tiltak som fakultetet mener universitetet sentralt bør gjennomføre. Fakultetene har allerede satt i gang noen av tiltakene i den første kategorien.

Forslagene er hentet fra fakultetenes kvalitetsrapporter – forskningsdelen – og de er samlet her uansett om det er ett eller flere fakulteter som står bak forslaget. I den første kategorien er det nevnt i parentes hvilket fakultet som har kommet med forslaget. Dette er gjort fordi fakultetene er forskjellige og forslagene ikke nødvendigvis er aktuelle for de andre fakultetene. I den andre kategorien er fakultetet ikke definert siden forslagene gjelder universitetet sentralt og er av mer generell karakter.

Tiltak som fakultetet selv har kontroll over

- Kandidat og veileder leverer framdriftsrapport hvert semester. (hum.ped.)
- Stipendiater tilsettes kun for tre år. (hum.ped.)
- Utvikle rutiner for oppfølging i forhold til gjennomstrømning. (tek.real.)
- Innføre veilederforum for ph.d.-utdanning i teknologi. (tek.real.)
- Konkretisere stillingsannonsetekstene mer. (tek.real.)
- Lage rutiner for mottak av nye ph.d.-kandidater. (tek.real.)
- Ha korrekte opplysninger i tidskonto i FS. (tek.real.)
- Bedre oppfølging av kvalitetssikring av etablerte ph.d.-program (øk.sam.)
- Fokus på bedre lokalisering av ph.d.-studentene (øk.sam.)

Tiltak som fakultetet mener universitetet sentralt bør gjennomføre

- Forbedre rutinene rundt utskriving av ph.d.-vitnemål
- Følge opp handlingsplanen for forskerutdanning
- Se på muligheten til å få innført krav om at søkere til stipendiatstillinger med utdanning fra utlandet må fremlegge generell godkjenning fra NOKUT med søknaden. / Vurdere kompetanseheving ved opptakskontoret for kontroll av utenlandske vitnemål.
- Felles rutiner og avklaring av ansvarsfordeling ved mottak av nye ph.d.-kandidater, særlig de internasjonale. Vurdere internasjonalt kontor som en ressurs ved mottak av utenlandske ph.d.-studenter.
- Endre søknadssystemet slik at mangelfulle søknader på stipendiatstillinger ikke kan leveres før all dokumentasjon også er levert
- Legge til rette for at også ph.d.-kandidater kan registrere og melde seg opp via studentweb
- Vurdere og videreutvikle rutiner for ph.d.-kandidater som går utover finansieringsperioden
- Videreutvikle bruk av "Agreement"-dokument som er i bruk i Grooseveien
- Synliggjøring, evt. utvikling av felles rutiner for ph.d.-kandidaters utenlandsopphold
- Eksisterende ph.d.-program må tas i betraktning ved tildeling av stipendiatstillinger
- Fra UiA må det tildeles mer penger per ph.d.-student og mindre til hvert ph.d.-program.
- Mer ressurser til eksamenskontoret for oppfølging og registrering av beståtte doktorgradskurs
- Ha bedre oversikt over hvem som har administrativt ansvar for ph.d.-utdanningene i sentraladministrasjonen, spesielt på studiesida
- Jobbe med å øke bygningsmassen ved UiA, slik at samlokalisering av fagmiljø og stipendiater kan bli en realitet.

4. Vitenskapelig publisering

Dette kapitlet gir oversikt over publisering ved UiA generelt og ved de ulike fakultetene, målt i publiseringspoeng fra DBH. Både absolutte tall og tall standardisert i forhold til ulike indikatorer er tilgjengelige. UiAs tall blir også sammenlignet med nasjonalt nivå for å gi perspektiv. Til slutt blir tiltak for styrking av FoU diskutert.

4.1. Publiseringer ved UiA 2005 – 2009

Nedenstående tabell gir oversikt over publiseringspoeng ved UiA og de ulike fakultetene, samt andel nivå 2 –publikasjoner fra 2005 til 2009.

Publiseringspoeng per institutt og andel nivå 2 publisering

	2005	2006	2007		2008		2009	
	Totalt	Totalt	Totalt	Nivå 2 (%)	Totalt	Nivå 2 (%)	Totalt	Nivå 2 (%)
Universitetet i Agder	211,7	277,2	235,9	15,6 %	259,2	13,2 %	294,9	8,8 %
(uspesifisert enhet)	0,7		0,5	0,0 %	0,8	0,0 %	6,4	0,0 %
Fakultet for helse- og idrettsfag	11,4	13,8	13,8	27,6	14,3	15,8	25,9	9,3
Institutt for folkehelse, idrett og ernæring			8,0	21,3	2,7	17,1	6,9	10,6
Institutt for helse- og sykepleievitenskap			2,2	18,2	4,8	0,0	8,4	1,2
(uspesifisert enhet)			3,6	63,2	6,8	33,7	10,5	16,6
Fakultet for humaniora og pedagogikk	102,0	116,3	77,4	26,1	113,8	16,7	80,4	10,5
Institutt for fremmedspråk og oversetting			1,0	0,0	17,3	28,6	14,1	9,1
Institutt for nordisk og mediefag			40,8	13,6	36,5	11,1	15,8	9,2
Institutt for pedagogikk			16,7	50,0	16,5	0,0	9,2	4,7
Institutt for religion, filosofi og historie			18,9	30,3	43,3	30,8	40,8	13,8
(uspesifisert enhet)					0,2	0,0	0,5	0,0
Fakultet for kunsthøgskolen	1,7	0,0	1,7	0,0	1,7	0,0	8,4	42,9
Institutt for musikk			0,0	0,0	1,0	0,0	5,4	20,0
Institutt for visuelle og sceniske fag			1,7	0,0	0,7	0,0	3,0	100,0
Fakultet for teknologi og realfag	42,3	83,7	79,3	5,8	66,4	8,0	115,5	4,4
Institutt for matematiske fag			29,1	2,9	20,0	26,4	39,2	4,6
Institutt for naturvitenskapelige fag			0,8	0,0	2,2	0,0	7,2	4,7
Institutt for ingeniørvitenskap			4,7	10,3	5,4	2,7	11,2	8,8
Institutt for informasjons- og kommunikasjonsteknologi			34,4	10,0	35,5	1,5	56,0	3,7
(uspesifisert enhet)			10,3	0,0	3,3	0,0	1,9	0,0
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	53,6	63,3	63,2	19,3	62,2	14,7	58,4	13,9
Institutt for arbeidsliv og innovasjon			4,2	27,3	6,2	12,8	16,3	14,8
Institutt for informasjonssystemer			24,1	12,3	13,8	9,3	8,4	13,1
Institutt for sosiologi, sosialt arbeid og velferdsvitenskap			1,9	0,0	17,4	20,0	10,6	0,0
Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag			19,0	39,1	14,7	25,4	8,2	26,1
Institutt for økonomi			13,9	14,4	8,1	7,2	11,7	20,7
(uspesifisert enhet)					2,0	0,0	3,2	2,6

* Helse og idrettsfag sin nye instituttstruktur er ikke fanget opp i DBH-rapporteringen.

** Nivå 2 spesifiseringer begynte for UiAs sin del først i 2007.

Kilde: DBH

Tabellen nedenfor viser utviklingen av ulike forskningsindikatorer ved UiA i 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Publikasjonspoeng	211,7	277,2	235,9	259,2	294,9
Publikasjonspoeng pr. vit. årsverk	0,45	0,57	0,5	0,49	0,54
Publikasjonspoeng pr 1.stilling/ postdoc	0,94	1,16	0,97	0,97	1,04
Publikasjonspoeng i nivå 2 per 1.stilling/postdoc	0,23	0,53	0,32	0,27	0,22

Kilde: DBH

UiA har som mål å øke forskningsvirksomheten til et nivå som gir en fordobling av antall publiseringspoeng i 2015, målt i forhold til 2008. Trenden har vært økende de siste årene, med økning på nesten 36 poeng fra 2008 til 2009. Å oppnå målsetningen for 2015 forutsetter at økning fortsetter på minst dette nivået i årene framover.

Resultatmål for 2009 var 0,65 publikasjonspoeng per vitenskapelig ansatt, men resultatet ble noe lavere enn dette selv om det økte fra 2008.

Selv om det var tydelig økning i totalantall publiseringspoeng fra 2008, har UiA ikke klart å beholde 2008-nivået når det gjelder andel nivå 2 –publiseringer. Andel nivå 2 –poeng er gått ned fra 13,2% i 2008 til 8,8% i 2009. Standardisert i forhold til 1.stillinger/postdoc er nedgangen fra 0,27 til 0,22. Dette er lavere enn i 2005. Resultatet viser at det har vært en kraftig økning i nivå 1 –publiseringer i 2009 siden totalpoengsummen har økt tydelig selv om nivå 2 –andel har sunket. Den reduserte andelen av publikasjonspoeng på nivå 2 viser at universitetet har en utfordring når det gjelder publisering i de mest prestisjetunge publiseringskanalene.

4.2. Utvikling på fakultetsnivå

Neste tabell oppsummerer utviklingen på fakultets- og instituttnivå standardisert i forhold til fagårsverk og førstestilling/postdoktor.

Publikasjonspoeng per fagårsverk og førstestilling/postdoktor (2008-2009)

	Publikasjonspoeng pr. fagårsverk		Publikasjonspoeng pr. førstestilling/postdoc		Nivå 2 poeng pr. førstestilling/postdoc	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Universitetet i Agder	0,49	0,54	0,97	1,04	0,27	0,22
Fakultet for helse- og idrettsfag	0,16	0,28	0,57	0,80	0,21	0,20
Institutt for folkehelse, idrett og ernæring	0,11	0,25	0,37	0,66	0,14	0,19
Institutt for helse- og sykepleievitenskap	0,08	0,13	0,29	0,40	0,0	0,01
Fakultet for humaniora og pedagogikk	0,86	0,59	1,52	1,03	0,52	0,16
Institutt for fremmedspråk og oversetting	0,75	0,61	1,01	0,86	0,58	0,06
Institutt for nordisk og mediefag	1,08	0,41	2,09	0,88	0,40	0,17
Institutt for pedagogikk	0,37	0,21	0,83	0,43	0,0	0,02
Institutt for religion, filosofi og historie	1,47	1,31	2,15	1,88	1,09	0,37
Fakultet for kunsthøgskolen	0,03	0,14	0,07	0,35	0,0	0,29
Institutt for musikk	0,03	0,13	0,05	0,27	0,0	0,20
Institutt for visuelle og sceniske fag	0,05	0,16	0,25	1,00	0,0	1,00
Fakultet for teknologi og realfag	0,49	0,88	0,90	1,66	0,14	0,26
Institutt for informasjons- og kommunikasjonsteknologi	0,96	1,59	2,11	4,06	0,11	0,39
Institutt for ingeniørvitenskap	0,17	0,32	0,29	0,47	0,02	0,12
Institutt for matematiske fag	0,70	1,34	1,08	2,33	0,43	0,57
Institutt for naturvitenskapelige fag	0,11	0,35	0,16	0,55	0,0	0,07
Fakultet for økonomi og samfunnsfag	0,54	0,48	0,87	0,75	0,27	0,24
Institutt for arbeidsliv og innovasjon	0,46	1,06	0,66	1,75	0,11	0,73
Institutt for informasjonssystemer	0,72	0,37	0,95	0,58	0,24	0,21
Institutt for sosiologi, sosialt arbeid og velferdspol	1,52	1,03	2,29	1,39	0,79	0,0
Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag	0,60	0,31	0,96	0,44	0,52	0,23
Institutt for økonomi	0,18	0,25	0,33	0,42	0,02	0,15

Kilde: DBH

Av de fem fakultetene på UiA var det Fakultetene for helse- og idrettsfag, kunsthøgskolen, og teknologi og realfag som klarte å øke totalt antall publiseringspoeng i 2009. Økning var størst ved Fakultet for teknologi og realfag som økte med nesten 50 poeng fra 66,4 i 2008 til 115,5 i 2009. Resultatet tilsvarer 39 % av hele UiAs poengproduksjon i 2009. Fakultetene for humaniora og pedagogikk, og økonomi og samfunnsvitenskap gikk noe ned i antall publiseringspoeng. Humaniora og pedagogikk hadde en høy produksjon i 2008.

Når en ser på publiseringstall standardisert i forhold til fagårsverk og antall førstestillinger/postdoktor, vises den samme utviklingen her. Fakulteter for helse- og idrettsfag, kunsthøgskolen, og teknologi og realfag har økt, mens de to andre har gått ned fra 2008. Selv om

Fakultet for humaniora og pedagogikk har gått ned fra 2008, ligger det likevel over UiAs gjennomsnitt når det gjelder publiseringspoeng per fagårsverk. Teknologi og realfag ligger godt over gjennomsnittet, og økonomi og samfunnsvitenskap nesten ved gjennomsnittet.

Oversikt over publiseringspoeng per førstestilling/postdoktor viser at Fakultet for teknologi og realfag drar kraftig opp UiAs gjennomsnitt. Også Fakultet for humaniora og pedagogikk ligger rett ved gjennomsnittet, mens de andre fakultetene får lavere resultater målt med denne indikatoren.

Andel publiseringspoeng på nivå 2 har gått ned ved de fleste fakultetene på UiA fra 2008 til 2009. Det er kun Fakultet for kunsthøgskolen som har klart å øke sin andel nivå 2 –publiseringer. Selv om Fakultet for teknologi og realfag har gått ned i totalandel av nivå 2 –publiseringer, har de likevel greid å få økende resultat når man har standardisert tallene per førstestilling/postdoktor.

Fakultet for kunsthøgskolen har hatt høy andel nivå 2-publikasjoner i 2009 selv om de totalt sett har en forholdsvis liten produksjon av publiseringspoeng. Fakultetene for teknologi og realfag, og økonomi og samfunnsvitenskap ligger også over UiAs gjennomsnitt i andel nivå 2 –poeng standardisert i forhold til førstestilling/postdoktor.

Kunsthøgskolens egenart gjør at det ikke er helt uproblematisk å sammenligne produksjon av publiseringspoeng mellom Fakultet for kunsthøgskolen og andre fakulteter.

4.3. UiA og andre institusjoner i Norge

Det er vanskelig å foreta sammenligninger mellom UiA og andre universiteter for de har ulik finansiering og dermed ulike forutsetninger for forskningsaktiviteter. Det kan likevel være interessant å se hvordan UiA ligger an i forhold til andre institusjoner i Norge. Tabellen nedenfor viser at UiA ligger ganske langt under gjennomsnittet for universiteter i alle tre kategorier, men er godt over gjennomsnittet for de statlige høyskolene.

Sammendrag og publikasjonspoeng per fagårsverk og førstestilling/postdoktor ved norske institusjoner for høyere utdanning (2008-2009)

Institusjon	Publikasjonspoeng pr. fagårsverk		Publikasjonspoeng pr. førstestilling/postdoc		Nivå 2 poeng pr. førstestilling/postdoc	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Alle institusjoner	0,65	0,70	1,46	1,55	0,60	0,62
Universiteter	0,85	0,89	1,73	1,83	0,76	0,79
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	0,84	0,89	1,84	1,97	0,80	0,87
Universitetet for miljø- og biovitenskap	0,64	0,67	1,13	1,21	0,37	0,36
Universitetet i Agder	0,49	0,54	0,97	1,04	0,27	0,22
Universitetet i Bergen	0,86	0,91	1,66	1,74	0,72	0,81
Universitetet i Oslo	1,06	1,10	2,22	2,31	1,05	1,05
Universitetet i Stavanger	0,57	0,73	1,12	1,41	0,50	0,49
Universitetet i Tromsø	0,65	0,68	1,33	1,38	0,55	0,58
Statlige høyskoler	0,26	0,32	0,72	0,87	0,18	0,18
Statlige vitenskapelige høyskoler	0,65	0,64	1,22	1,22	0,60	0,52
Private høyskoler	0,30	0,40	1,00	1,25	0,28	0,24
Private vitenskapelige høyskoler	0,92	0,83	1,58	1,43	0,46	0,44

Kilde: DBH

UiA har fagmiljøer som ligger på et nasjonalt sett høyt nivå. Tabellen på neste side viser antall publiseringspoeng pr. førstestilling/postdoktor/forsker ved de 50 mestpubliserende enhetene i landet. I 2008 hadde UiA tre institutter blant de 50 mestpubliserende enhetene, mens i 2009 var det én UiA-institutt på lista. Institutt for informasjons- og kommunikasjonsteknologi ved UiA har økt publisering fra 2,7 poeng i 2008 til 4,3 poeng per førstestilling/postdoktor/forsker i 2009, og var dermed den 8. mest publiserende enhet i landet i 2009.

Topprangerte enheter (>4 årsverk) etter publikasjonspoeng 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Fakultetsdivisjon Det norske radiumhospital, UIO	3,7	7,5	9,2	7,6	8,3
Norsk senter for menneskerettigheter, UIO	2,2	3,5	1,0	2,7	7,3
Nordisk institutt for sjørett, UIO	6,0	4,2	4,4	6,9	5,3
Institutt for arkeologi og religionsvitenskap, NTNU	2,9	2,3	1,7	2,7	5,1
ARENA-Senter for europaforskning, UIO	6,7	4,8	3,3	3,0	4,8
Norsk senter for barneforskning, NTNU	1,8	2,6	3,3	4,5	4,7
Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging, UiS	1,2	2,4	3,0	2,9	4,7
Institutt for informasjons- og kommunikasjonsteknologi, UIA				2,7	4,3
Senter for Ibsen-studier, UIO	1,1	2,2	1,1	4,2	3,8
Sosialantropologisk institutt, UIO	2,5	1,8	2,4	1,5	3,8
Institutt for informatikk, UIB	2,8	3,1	2,5	2,9	3,7
Institutt for teoretisk astrofysikk, UIO	3,4	3,5	2,5	2,8	3,6
Institutt for teknisk kybernetikk, NTNU	2,6	4,0	2,7	3,9	3,5
Seksjon for kultur og samfunn, NIH		1,8	1,0	1,2	3,5
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag, HSH					3,4
Seksjon for idrettsmedisinske fag, NIH		3,4	2,8	3,4	3,4
Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap (ISH), NTNU	1,2	1,5	0,8	1,7	3,4
Intermedia under UV-fakultetet, UIO	1,6	2,2	1,7	1,5	3,2
Norges informasjonsteknologiske høgskole (uspes. underenhet), DPH	0,9	0,5	1,1	1,3	3,2
Institutt for medier og kommunikasjon, UIO	1,3	1,7	3,9	2,1	3,2
Institutt for privatrett, UIO	2,2	2,7	2,9	2,9	3,1
Senter for middelalderstudier, UIB		1,1	2,5	1,3	3,0
Senter for teknologi, innovasjon og kultur, UIO	2,4	1,6	1,2	3,5	3,0
Senter for vitenskapsteori, UIB	2,7	0,9	2,9	3,5	2,9
Matematisk institutt, UIO	1,6	1,6	1,7	2,7	2,9
Institutt for offentlig rett, UIO	1,8	1,5	2,6	3,1	2,9
Institutt for kjemisk prosesseteknologi, NTNU	2,1	1,9	2,6	1,9	2,8
Institutt for elektroteknikk og databehandling, UiS	1,3	1,5	1,6	1,6	2,8
Fakultetsdivisjon Ullevål univ.sykehus, UIO	1,2	0,9	2,3	2,1	2,8
Institutt for fysikk, NTNU	1,8	2,0	2,2	2,4	2,8
Norsk Lærerakademi, Lærerhøgskolen (uspesifisert underenhet)	0,4			0,8	2,8
Misjonshøgskolen, Stavanger (uspesifisert underenhet), MHS	1,1	1,6	2,0	2,7	2,7
Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap, UIB				2,6	2,7
Institutt for marin teknikk, NTNU	1,3	1,4	1,9	1,9	2,7
Avdeling for helse- og sosialfag, HIST	1,1	0,6	0,7	0,6	2,6
Institutt for musikkvitenskap, UIO	1,2	2,3	1,3	1,6	2,6
Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap, NTNU	1,7	1,9	2,4	1,8	2,6
Geografisk institutt, NTNU	0,8	1,9	2,1	2,5	2,6
Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL), UITØ					2,6
Avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag, HIO	1,2	1,1	1,6	1,7	2,6
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UIO	2,1	2,7	2,4	2,1	2,5
Kjemisk institutt, UIO	2,3	3,7	3,5	3,1	2,5
Det teologiske menighetsfakultet (uspesifisert underenhet), MF	3,6	2,8	3,1	4,6	2,4
Institutt for historie og religionsvitenskap, UITØ					2,4
Institutt for språkvitenskap, UITØ					2,4
Institutt for energi- og prosesseteknikk, NTNU	1,1	1,0	1,7	1,3	2,4
Institutt for oral biologi, UIO	1,3	1,1	0,8	2,1	2,4
Program for bevegelsesvitenskap, NTNU	3,9	1,3	0,5	1,0	2,4
Fakultetsdivisjon Aker univ.sykehus, UIO	0,6	1,5	2,0	3,3	2,3
Institutt for samfunnsmedisin, NTNU	1,0	1,6	1,8	1,6	2,3

Kilde: DBH

4.4. Mål og risikovurdering

Den største trusselen for FoU-arbeid på UiA er manglende finansiering av forskningen. Det er uheldig at UiA (og UiS) ikke har forskningsbevilgning på linje med de gamle universitetene. UiA mangler ressurser til rekrutteringsstillinger, tekniske og FoU-administrative støttestillinger, laboratoriestyr og annen infrastruktur samt driftsmidler til forskning og internasjonalisering. Med dårligere rammebetingelser har UiA dårligere muligheter til å konkurrere om nye midler med de andre universitetene, og det er en risiko for at dagens skjevfordeling blir ytterligere forsterket.

Mål for forskningsaktiviteten ved UiA i 2010:

Styringsparametere	Resultat			Ambisjonsnivå
	2007	2008	2009	2010
Antall publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	0,49	0,44	0,53	0,60
Forskningsrådets tildelinger per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	35 000	43 441	54 089	60 000
Tildelinger fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	2 784	900	5 340	4 000

4.5. Tiltak for styrking av FoU-aktiviteter

UiA har som mål å øke sin publiseringsaktivitet, og for å oppnå dette er det planlagt og iverksatt flere tiltak på sentralt nivå og på fakultetsnivå.

Tiltak for styrking av FoU-aktivitetene på institusjonsnivå

Følgende punkter er hentet fra Rapport 2009 og plan 2010:

- Utvikling av toppforskningsmiljøer (se kapittel 9 om satsingsområder)
- Etablere et tverrfakultært senter for informasjonsanalyse og forskningsdesign
- Øke de ansattes sammenhengende tid til forskning ved å motivere fakultetene til å ta i bruk det handlingsrommet som ligger i ny akademisk kalender for blokkundervisning
- Utvikle et program for styrket forskningsledelse
- Videreutvikle administrativ FoU-forum med sikte på å kunne styrke bistand til utvikling, gjennomføring og rapportering av FoU-prosjekter
- Stimulere til etablering av større forskningsprosjekter og dannelse av forskergrupper på fakultetsnivå
- Utrede et system for kvantifisering av kunstnerisk FoU-arbeid
- Avsette ressurser til satsing på FoU i lærerutdanningene

Tiltak for styrking av FoU-aktivitetene på fakultetene

Fakulteter har allerede satt i gang (eller planlagt) ulike tiltak som skal virke forskningsfremmende og øke publisering, blant annet følgende:

- Førstelektorprogram (hels.idr., kunst)
- Forskningsgrupper (hels.idr.)
- Ulike uformelle fora hvor vitenskapelige ansatte legger fram fra sine FoU-prosjekter og gir hverandre tilbakemelding (flere fakulteter)
- Sette av midler til trykkestøtte (hum.ped.)
- Opprette et forskningstidsskrift på nett for å få flere alternative publiseringskanaler (kunst)
- Ansette nye professorer med lang forskningserfaring (kunst)

- Styrke forskningsadministrasjonen (helseidr, tek.real.)
- Øke industrikontakt med sikte på støtte til forskning (tek.real.)
- Motivere og utvikle masterstudenter til fremtidige ph.d.-studenter (tek.real.)
- Mål på 1-2 ph.d.-studenter per professor/førsteamanuensis (tek.real.)
- Tettere oppfølging av ph.d.-programmer (tek.real.)

Fakultetene har i tillegg flere forslag til tiltak som de mener kan styrke forsknings- og utviklingsaktiviteten. Forslagene er igjen delt i to: tiltak som fakultetet selv har kontroll over, og tiltak som fakultetet mener universitetet sentralt bør gjennomføre.

Forslagene er hentet fra fakultetenes kvalitetsrapporter – forskningsdelen – og de er samlet her uansett om det er ett eller flere fakulteter som står bak forslaget. I den første kategorien er det nevnt i parentes hvilket fakultet som har kommet med forslaget. Dette er gjort fordi fakultetene er forskjellige og forslagene ikke nødvendigvis er aktuelle for de andre fakultetene. I den andre kategorien er fakultetet ikke definert siden forslagene gjelder universitetet sentralt og er av mer generell karakter.

Forslag til tiltak som fakultetet selv har kontroll over:

- Øke eksternt finansiert forskningsaktivitet, sette opp guide over aktuelle eksterne finansieringskilder for FoU-prosjekter (helseidr.)
- Bemanne riktig slik at forskere kan bruke mer av sin tid til å forske (tek.real.)
- Motivere til at erfarne forskere trekker med ikke-forskningsaktive kolleger (tek.real.)
- Bli bedre på å utnytte kilder til ekstern finansiering (tek.real.)
- Bli bedre på prosjektledelse (tek.real.)
- Øke publiseringsgraden i kanaler som gir økonomisk uttelling, samt å registrere all publisering i ForskDok (tek.real.)
- Innføre obligatorisk kurs for fremtidige doktogradsveiledere (tek.real.)

Forslag til tiltak som fakultetet mener universitetet sentralt bør gjennomføre:

- Bedre markedsføring av institusjonelle støtteordninger
- Bedre informasjon om eksterne finansieringskilder
- Større og mer forutsigbar forskningstid, ordninger for å kunne "tjene opp" forskningstid
- Fortsette administrativt FoU-forum
- Ferdigstille forskningssekretariatets prosjekthåndbok

Fakultetene ble også spurt om andre rammevilkår som har stor betydning for forskningsaktiviteten. Generelt sett er fakultetene opptatt av forskningstid, og de mener at det bevilges for lite midler til forskning. Det er også for få stipendiatstillinger og disse har for dårlig finansiering. Videreutvikling av felles rutiner og kompetanseheving i FoU-administrasjon er også etterlyst.

Fakultet for teknologi og realfag peker på at det er vanskelig å konkurrere om forskere og stipendiater med privat industri med høyere lønn. De mener også at det er behov for mer midler til investering og drift av laboratoriene. Fakultet for kunstfag arbeider med å finne frem indikatorer for rapportering av kunstnerisk utviklingsarbeid, og understreker at det er viktig at fakultetet beholder sin særegne tildelingsmodell siden man ikke ennå har kommet fram til et system for registrering av KU.

5. Eksternt finansiert virksomhet

Volumet av den eksternt finansierte virksomheten ved UiA er i denne meldingen basert på omfang av antall søknader, søknadsbeløp og bevilget finansiering. Den kvantitative delen er basert på data fra NFR, DBH og UiAs regnskap.

Overordnet inntrykk er at søknadsaktiviteten i 2009 har vært høy, både når det angår antall søknader rettet mot EUs rammeprogram og Norges forskningsråd. UiAs forskere deltok på flere søknader i 2009 enn de to foregående år, hvilket må vurderes som en betydelig fremgang. Der registreres også en noe nær fordobling på antall søknader til Norges forskningsråd i 2009. For begge vedkommende er der dog tale om et begrenset gjennomslag i innvilgede søknader.

I 2009 ble der gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant de vitenskapelig tilsatte på UiA om eksternt finansiering. Resultatene fra undersøkelsen er blitt presentert for dekanrådet, administrative ledere, SFU og flere fakulteter. Læringsutbyttet har vært stort og det har inntil videre vært et viktig innspill til bevisstgjøringen av fokus på eksternt finansiering og ikke minst å heve kvaliteten av søknadene så gjennomslaget blir bedre over hele linjen.

Det er vanskelig å gi en samlet vurdering av UiAs evne til å tiltrekke seg forskningsmidler. Mange faktorer spiller inn; utlysningens match, støtte til søknadsprosessen, tid, støtte fra faglig og administrativ ledelse, nettverk og selvfølgelig faglig kvalitet. Noen fakulteter jobber målrettet med konkrete mål for finansiering andre har fokus på administrativ støtte. Disse er nødvendigvis ikke de samme fakulteter, hvilket vil si at kun deler av verdikjeden for å satse på eksternt finansiering ikke er fullendt. Det har siden 2008 foregått en kontinuerlig prosess med å heve oppmerksomhet og kompetanse omkring eksternt finansiering for de forskningsadministrative medarbeiderne gjennom administrativt FoU-forum. Denne bevisstgjøring kan tas videre til ledelsen ved fakultetene og er også viktig for strategiplanene.

5.1. Norges forskningsråd

Norges forskningsråd er den viktigst eksterne finansieringskilden for forskning ved UiA og bidro i 2009 med ca 30 MNOK til forskningsaktiviteter. Utviklingen fra 2007-2009 viser en tilbakegang i innvilgede nye forskerprosjekter som det bare var to av i 2008 og to i 2009. Dette vil ha effekt for fakultetenes forskningsinntekter ett til tre år frem og vil også ha negativ påvirkning på UiAs sin forskningsbevilgning fra KD da inntekter fra NFR er en sentral indikator.

Søknadsaktivitet 2007-2009 (i 1000 NOK)

Midler søkt per fakultet	2007		2008		2009	
	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget
Helse & Idrett	17 699	17 699	13 849	3 166	19 712	-
Humaniora & Pedagogikk	35 469	4 755	6 389	-	25 000	6 800
Økonomi & Samfunnsvitenskap	30 979	-	4 126	2 398	37 208	1 775
Teknologi & Realfag	81 884	11 987	23 248	8	71 836	556
Kunstfag	11 505	100	2 515	184	4 430	-
UiA sentralt	23 540	7 598	670	670	1 600	1 600
Total	201 076	42 139	50 797	6 426	159 786	10 731

Kilde: Norges forskningsråd

NB: Alle evalueringer av 2009 søknader er avsluttet per 1/3/2010

Antall søknader fra UiA i perioden 2007-2009

Søknader sendt per fakultet	2007		2008		2009	
	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget
Helse & Idrett	3	3	4	2	3	-
Humaniora & Pedagogikk	9	2	3	-	9	4
Økonomi & Samfunnsvitenskap	2	-	4	3	11	4
Teknologi & Realfag	19	4	5	1	13	3
Kunsthøgskolen	3	1	2	1	1	-
UiA sentralt	10	8	4	4	2	2
Total	46	18	22	11	39	13

Kilde: Norges forskningsråd

Ut av 39 søknader ble 13 innvilget i 2009, av de 13 innvilgede prosjekter var to forskerprosjekter. Begge forskerprosjektene hører organisatoriske hjemme på Institutt for religion, filosofi og historie. De resterende 11 er støtte til arrangementer, nettverk og mobilitet.

NFR-inntekter ved universiteter 2006-2009 (i 1000 kr)

Universitet	2006		2007		2008		2009	
	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling
NTNU	457 354	354	479 498	372	513 628	382	581 158	410
UMB	92 042	295	124 820	377	133 067	397	134 792	391
UiA	16 753	70	16 267	67	25 111	93	29 760	104
UiB	285 048	275	411 490	383	331 805	297	388 674	339
UiO	542 575	315	591 192	333	641 450	350	649 492	367
UiS	18 762	73	21 603	79	30 288	99	26 823	80
UiT	136 576	223	143 943	223	176 975	245	213 680	290

Kilde: DBH, Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2010

I ovenstående tabell sammenlignes kan man se at UiA har hatt en positiv utvikling i NFR-inntekter per ansatt og lå på 104.000 NOK per førstestilling i 2009. UiA og UiS legger dog vesentlig under hva de såkalt "gamle" universiteter som i gjennomsnitt hadde 360.000 NOK per førstestilling i inntekter fra NFR i 2009. Denne forskjellen representerer en sentral indikator i den årlige forskningsfinansiering fra KD.

5.2. EU

Interessen for deltakelse på EU-prosjekter innen det syvende rammeprogram er stigende og UiA deltok på 16 søknader i 2009. Av de 16 søknader var 3 som koordinator, resten som partner i et større konsortium. En annen interessant observasjon av EU-aktiviteten er mangfoldet av programmer/ordninger som der ble søkt på. UiA deltok på søknader innen Cooperation, People, Ideas og Capacities samt på randsoneaktiviteter som HERA og AAL.

2009 var det første året hvor UiA hadde en dedikert EU-rådgiver som en del av en satsning på å øke volumet av EU-prosjekter. Målet i antall søknader i 2009 viste det seg stor interesse og lyst til å delta, men en svak gjennomslagskraft. Her spiller flere faktorer inn, men to sentrale faktorer er kvalitet og nettverk.

UiA hadde for 2009 søkt Forskningsrådet om 500.000 NOK i prosjektetableringsstøtte (PES) som en rammebevilgning. Det vil si at forskningssekretariatet behandlet søknader om støtte, utbetalte denne og rapporterte tilbake til NFR for å gjøre PES lettere tilgjengelig og mindre byråkratisk enn tidligere hvor man måtte søke per prosjektsøknad. Status for ordningen for 2009 er at 10 prosjektsøknader fikk støtte på til sammen 250.000 NOK. Restbeløpet blir overført til 2010.

UiA har en betydelig deltakelse på EU-prosjekter som ikke er omfattet av nedenstående statistikk. Dette er prosjekter som blir utlyst via andre generaldirektorater enn

forskningsdirektoratet under kommisjonen og via de regionale samarbeidsprogrammer, Interreg samt EØS-midler.

Antall søknader fra UiA i perioden 2007-2009 (FP7)

	2007		2008		2009	
	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget	Søkt	Innvilget
Helse & Idrett	1	1	-	-	1	-
Humaniora & Pedagogikk	-	-	-	-	1	-
Økonomi & Samfunnsvitenskap	3	-	1	-	4	-
Teknologi & Realfag	6	-	2	-	10	1
Kunstfag	-	-	-	-	-	-
Total	10	1	3	-	16	1

Kilde: NFR

Prosjektet "S2EuNet" ved Institutt for IKT var det eneste som fikk innvilget søknaden.

EU-inntekter ved universiteter 2006-2009 (i 1000 kr)

Universitet	2006		2007		2008		2009	
	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling	Inntekter	Inntekter pr. førstestilling
NTNU	24 823	19,2	31 943	24,8	43 624	32,4	17 545	12,4
UMB	5 527	17,7	5 390	16,3	5 842	17,4	10 094	29,3
UiA	3 966	16,6	1 303	5,4	481	1,8	2 405	8,4
UiB	18 262	17,6	22 408	20,9	12 609	11,3	31 894	27,8
UiO	40 589	23,5	53 261	30,0	51 883	28,3	36 611	20,7
UIS	4 379	17,1	3 008	11,0	2 622	8,6	2 003	6,0
UIT	7 358	12,0	9 318	14,4	14 944	20,7	14 835	20,2

Kilde: DBH, Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2010

5.3. Annen finansiering

Tabellen omfatter FoU-inntekter fra andre finansieringskilder enn Forskningsrådet og EUs rammeprogram. Det vil si inntekter fra de regionale kompetansefond, departementer og direktorater, private organisasjoner og andre samarbeidspartnere. Tabellen viser en mindre tilbakegang i inntekter knyttet til Fakultet for teknologi og realfag som i 2008 mottok en gave fra Agder Energi på 10 MNOK. Fakultet for kunstfag har en positiv fremgang på ca. 45 %.

Tabellen nedenfor viser annen inntektsført FoU-inntekt:

Fakultet	2008		2009	
	Omsatt beløp	% andel	Omsatt beløp	% andel
Fakultet for helse- og idrettsfag	3 780 175	10,9 %	1 494 036	4,9 %
Fakultet for humaniora og pedagogikk	5 310 915	15,4 %	4 008 923	13,2 %
Fakultet for kunstfag	2 581 866	7,5 %	4 501 325	14,8 %
Fakultet for teknologi og realfag	13 156 399	38,1 %	6 503 992	21,4 %
Fakultet for økonomi- og samfunnsvitenskap	9 705 335	28,1 %	13 903 631	45,7 %
Sum	34 534 690	100,0 %	30 411 907	100 %

Kilde: Budsjettdokumenter

5.4. Mål for eksternt finansiert virksomhet

Resultatmålene for 2009 var 50.000 NOK for NFR-tildeling og 4.000 NOK for EU-tildeling per vitenskaplig ansatt. Begge målene ble nådd.

<i>Styringsparameter</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>Mål 2010</i>
NFR-tildeling pr vit. ansatt (kr)	35 000	35 000	43441	54 089	60 000
EU-tildeling pr vit. ansatt (kr)	8 431	2 784	900	5 340	4 000

Kilde: UiA

Det er et mål for fremtiden at innarbeide mål for eksternt finansiering i strategiene til alle enheter ved UiA. Det vil si forankring i strategiplaner for sentrene, instituttene og fakultetene for først og fremmest at sikre opprettholdelsen av eksterne inntekter når eksisterende prosjekter avsluttes men også for at integrere prosjektsøknader tettere inn mot den faglig og administrative ledelse ved fakultetene så man kan levere søknader av god kvalitet og dermed unngår å bruke verdifull forskningstid på søknader som ikke har en sjanse.

6. Forskningsformidling

Universitetsloven slår fast at universiteter skal – i tillegg til å tilby høyere utdanning og utføre forskning og utviklingsarbeid – også ”formidle kunnskap om virksomheten og utbre forståelse for prinsippet om faglig frihet og anvendelse av vitenskapelige og kunstneriske metoder og resultater, både i undervisningen av studenter, i egen virksomhet for øvrig og i offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv”¹.

Formidling av forskningsmetoder og -resultater gjennom både undervisning, vitenskapelig publisering og mer allmennrettet formidling er en viktig del av forsknings- og utviklingsarbeidet. Universitetet skal tilrettelegge for god tilgjengelighet av forskningsresultater gjennom ulike typer formidling og deltakelse i den offentlige debatten. Dette kapitlet handler om UiAs formidlingstiltak og -aktiviteter i 2009.

6.1. Formidlingsmodul

Etter anbefaling fra Det sentrale forskningsutvalget (SFU-sak 18/08) vedtok Styret i oktober 2008 (S-sak 107/08) at det innføres en formidlingsmodul i universitetets interne budsjettfordelingsmodell. Formidlingselementet ble etablert under resultatmodulen til relativ fordeling til fakultetene etter registrert aktivitet. Fra og med budsjettfordelingen 2009 er det innført uttelling for formidling gjennom en formidlingskomponent i budsjettfordelingsmodellen.

Spørsmålet om hva som skal telle med i en formidlingsmodul er komplisert. Det sentrale forskningsutvalget valgte å benytte dokumentasjonssystemet ForschDok som også blir brukt for registrering av vitenskapelig produksjon ved UiA. I ForschDok er det mulig å rapportere resultater av faglig arbeid i mange ulike kategorier, og et utvalg av disse kategoriene inngår i formidlingsmodulen.

Nedenstående tabell viser formidlingsarbeid som er registrert i ForschDok i 2008 og 2009.

Formidlingspoeng 2008 og 2009

Fakultet	Poeng 2008	Andel poeng (%)	Poeng 2009	Andel poeng (%)
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap	159	16	154	17
Fakultet for humaniora og pedagogikk	445	46	437	48
Fakultet for kunsthøgskolen*	21	2	17	2
Fakultet for teknologi og realfag	159	16	156	17
Fakultet for økonomi- og samfunnsvitenskap	189	19	139	15
SUM	973	100	903	100

*Pga utfordringene knyttet til rapportering av kunstnerisk formidling, har antall formidlinger i budsjettbehandling blitt satt til gjennomsnittet for de øvrige fakultetene vektet ut fra antall vitenskapelige stillinger.

Kilde: Budsjett dokumenter, Universitetsbiblioteket

Som vi ser i tabellen, har Fakultet for økonomi- og samfunnsvitenskap gått noe ned i antall formidlingspoeng i 2009, mens de andre fakultetene har holdt stort sett samme nivå som i 2008. Ingen fakultet har rapportert om noen konkrete målsetninger i forhold til formidling, men de oppfordrer sine ansatte til å delta i formidlingsaktiviteter og registrere disse i ForschDok. Formidling spiller særlig viktig rolle ved Fakultet for kunsthøgskolen når det gjelder kunstneriske prosjekter.

I 2009 registrerte Formidlingsavdelingen et behov for justering av formidlingsmodulen. Det gjelder populærvitenskapelige foredrag som blant annet er en viktig del av Forskningsdagene. Med bakgrunn i dette, vedtok Styret i juni (S-sak 68/09) at formidlingsmodulen blir utvidet til også å omfatte ForschDok-kategori D41 ”Populærvitenskapelige foredrag” slik at publiseringer

¹ Lov om universiteter og høyskoler § 1-1

også i denne kategorien vil utløse resultatbasert fordeling til fakultetene. Ordningen gjelder for registreringer gjort fra og med 2009 som vil få virkning i budsjettet fra og med 2011.

Det er for tidlig å si om innføring av en formidlingsmodul har medført økt aktivitet på formidlingsfronten. Ordningen har likevel bidratt til å dempe forestillingen om formidling som kontraproduktiv virksomhet. Innføringen av de resultatbaserte incentiver for formidlingsaktivitet har blitt møtt med stor interesse fra andre universiteter i Norge og gjort til gjenstand for utdypende spørring under årets styringsdialogmøte mellom KD og UiA våren 2009.

6.2. AURA

AURA (Agder University Research Archive) er universitetets åpne arkiv for vitenskapelige publikasjoner i fulltekst. Det er et digitalt arkiv som inneholder vitenskapelige artikler, avhandlinger og masteroppgaver fra ansatte og studenter ved UiA.

UiA skal bidra til økt tilgang til norske forskningsresultater gjennom deponering av publiserte artikler i AURA. I UiAs strategisk plan for 2010-15 er det satt som mål at innen 2015 skal minst 80 % av den faglige publiseringen ved universitetet gjøres digitalt tilgjengelig i åpne publiseringsarkiv. Målet for 2009 var at 20 % av antall vitenskapelige artikler rapportert til DBH skulle være publisert i AURA. Status pr. 31. desember 2009 viser at 18 % av vitenskapelige artikler var deponert.

Det er store forskjeller i mulighetene for deponering av publikasjoner i de ulike kategorier. Når det gjelder tidsskrifter har forlagene i stor grad standardiserte regler som gir mulighet for deponering. Men også i denne kategorien er det mange tidsskrifter som har embargoperioder på 12-18 måneder. Dvs at publikasjonene ikke kan deponeres før det har gått en tid etter publisering. Når det gjelder Artikler i antologier, serier og monografier må en som regel ta kontakt med forlaget for å be om tillatelse til deponering. Det har vist seg å være vanskelig å få slik tillatelse.

Det sentrale forskningsutvalget drøftet i desember 2009 (SFU-sak 51/09) spørsmålet om etablering av et formidlingsarkiv som parallell til arkivet for vitenskapelig materiale – AURA. Begrunnelsen for etablering av et formidlingsarkiv er å gjøre universitetets samlede publisering mest mulig komplett ved å ivareta publisering og sikker lagring av ikke-vitenskapelig materiale i tillegg til vitenskapelige publikasjoner. Utvalget stilte seg positivt til etableringen av et publiseringsarkiv. Arbeidet med dette fortsetter i 2010.

6.3. Forskningsdagene

Forskningsdagene er en nasjonal festival der forsknings- og kunnskapsbaserte institusjoner inviteres til å vise fram sin forskningsvirksomhet for allmennheten. Forskningsdagene arrangeres årlig, og UiA har deltatt i Forskningsdagene hvert år siden 1995. Målsetning for festivalen er blant annet å vekke interesse og skape forståelse for forskning, og formidle hva forskningsresultatene betyr i daglig liv. Forskningsdagene er det største enkeltstående formidlingsarrangement som UiA årlig gjennomfører, og et av universitetets viktigste formidlingstiltak. Hovedansvaret for arrangering av Forskningsdagene er lagt til Formidlingsavdelingen.

UiA utvikler stadig nye aktiviteter i forbindelse med Forskningsdagene. Forskningsdagene 2009 ble gjennomført med mer omfattende arrangementer og større antall deltagere enn tidligere. Arendal ble hjulpet i gang med å arrangere Forskningsstorg. UiA sto også som stedlig arrangør for Forskningsstorg i Kristiansand. Spesielt bør det understrekes at arrangementet i Kristiansand ble gjennomført med bred deltagelse fra kompetansebedrifter med base i Agder.

Forskningsdagene på UiA t.o.m. 2009 har hvert år vært organisert som prosjekt og har formelt vært avhengig av enkeltvedtak i Det sentrale forskningsutvalget. Etter anbefaling fra Det sentrale

forskningsutvalget, vedtok universitetsstyret i desember 2009 at Forskningsdagene etableres som et fast tiltak i universitetets formidlingsvirksomhet (S-sak 155/09). Fordelen med å gjøre Forskningsdagene til en fast del av UiAs virksomhet, er blant annet at det vil skape forutsigbarhet og muliggjøre tidlig planlegging av festivalen.

6.4. Andre formidlingsaktiviteter

UiA formidler informasjon om sin virksomhet gjennom mange kanaler. Både radio og TV, cd- og videoproduksjoner samt trykksaker blir brukt for å informere om forskningsresultater og annen virksomhet på universitetet. Her er noen eksempler på formidling av forskningsresultater i 2009:

Forskningsmagasinet TEFT er en av formidlingskanalene for forskning og utviklingsarbeid ved UiA. Utgivelse av TEFT er en del av UiAs satsing på forskningsformidling, og magasinet skal gi leseren innblikk i de faglige aktivitetene ved UiA. TEFT ble utviklet i samarbeid mellom UiAs formidlingsavdeling og et eksternt kommunikasjonsbyrå. Forskningsmagasinet kommer ut to ganger per år. I 2009 var kommunikasjonsbyrået Agendum i Oslo leverandør av journalistiske og grafiske tjenester knyttet til utgivelsene.

I 2009 leverte UiA 13 artikler til nettavisen Forskning.no. Et par av oppslagene fikk svært god distribusjon videre i andre medier.

I januar 2009 ble TV-programmet *Sørlandet + Gud = sant?* vist på TV2. Programmet er produsert av UiA og var det første egenproduserte tv-programmet som ble vist i en landsdekkende sending. Programmet var en del av formidling av et forskningsprosjekt ved Institutt for religion, filosofi og historie.

Avdeling for Lærerutdanning arrangerte en FoU-dag den 25. mars 2009 med fokus på presentasjoner og formidling av resultater fra praksisnære FoU-prosjekter, samt FoU-arbeid i samspill mellom praksisfeltet og UiA.

Resultater fra praksisnære FoU-prosjekter ble presenteret, samtidig som dagen skulle bidra til å legge grunnlag for et forbedret samarbeid mellom UiA og praksisfeltet med tanke på fremtidige FoU-prosjekter. Nærmere 80 deltakere var påmeldt fra barnehager, skoler, kommuner, fylkeskommuner og fra UiA.

De fleste prosjektene er gjort av fagfolk/fagmiljøer på fakultetene ved UiA. Prosjektene er realisert enten helt eller delvis gjennom økonomisk støtte av Avdeling for lærerutdanning, som forvalter universitetsstyrets strategiske tildeling som skal stimulere til økt lærerutdanningsrelevant og praksisnær FoU ved UiA.

7. Forskningsetikk

7.1. Kvalitetssikringssystemet

Kapittel 3.5 i kvalitetsmanualen for UiA handler om forskningsetikk. Her står det:

Universitetet skal ha egne retningslinjer godkjent av universitetsstyret for håndtering av påstander om fusk ved UiA. Et eget utvalg har ansvar for å informere om forskningsetikk og god forskningspraksis. Forskningssekretariatet har sekretariatsfunksjon for utvalget. Informasjon om forskningsetikk presenteres på nettsidene til UiA.

I kapittel 3.6 om faglig ledelse står det at oppfølging av den faglige aktiviteten gjennom evalueringer og medarbeidersamtaler bør ta opp aktuelle forskningsetiske problemstillinger.

Fakultetene blir bedt om å rapportere forskningsetiske problemstillinger i forskningsdelen av den årlige kvalitetsrapporten. Ingen av fakultetene har rapportert om noen spesielle forhold knyttet til forskningsetikk i 2009.

7.2. Grunnverdier for god forskningspraksis

Universitetets bidrag til den nasjonale og internasjonale forskningen avhenger av at medarbeiderne har bevisste etiske holdninger til sin forskningsvirksomhet.

Forskning ved UiA skal være preget av fire grunnverdier:

Åpenhet

Åpenhet er det beste forebyggende middel mot uredelighet i forskning. Derfor skal ingen bevisst holde skjult for andre noen sider ved sin forskningsvirksomhet, utenom de tilfellene hvor det er gode og allment aksepterte grunner for konfidensialitet.

Tillit

Forskning er, som all mellommenneskelig samhandling, basert på tillit. Enhver må kunne stole på sine medarbeidere og overordnede.

Ansvar

All forskning medfører et ansvar for at den kunnskapen man får tilgang til ikke misbrukes, og at den kommer samfunnet til gode.

Respekt

Alle som er involvert i og berørt av forskningsarbeid, har krav på respekt fra andre. Enhver ansatt skal ha respekt for sine kollegers forskningsarbeid, både innen eget fagområde og på fagområder en selv ikke kjenner til.

I tillegg er det utarbeidet etiske retningslinjer for alle ansatte ved UiA. De etiske retningslinjene ble vedtatt i styret 14.10.2009 (S-sak 102/09). Disse interne retningslinjene kommer i tillegg til Statens etiske retningslinjer som gjelder for hele statstjenesten.

7.3. Saker vedrørende mistanke om vitenskapelig uredelighet

UiA har retningslinjer for behandling av saker vedrørende mistanke om vitenskapelig uredelighet (S-sak 65/07). Retningslinjene beskriver hvem som har ansvar for å følge opp påstander om og mistanke om uredelighet. Det er lagt vekt på å ivareta både de som varsler og de som blir mistenkt på en ryddig måte.

Det har per dags dato ikke vært behandlet saker om mistanke om vitenskapelig uredelighet ved UiA.

7.4. Informasjon om forskningsetikk på UiAs nettsider

Det er etablert en nettside der grunnverdiene for god forskningspraksis slik de er omtalt ovenfor, presenteres, og der man finner linker til nasjonale forskningsetiske komiteer og annen relevant informasjon². Også UiAs etiske retningslinjer for alle ansatte finnes på UiAs nettsider³.

Det er etablert en nettside med informasjon om personvernombudsordningen og behandling av personopplysninger⁴. Retningslinjene for behandling av saker vedrørende mistanke om vitenskaplig uredelighet er også lagt ut på nettet⁵ blant annet for å skape mest mulig åpenhet om slike spørsmål.

² http://www.uia.no/no/portaler/forskning/for_ansatte/forskningsetikk

³ http://www.uia.no/no/portaler/om_universitetet/stoettetjenester/personaltjenester/etikk

⁴ http://www.uia.no/no/portaler/forskning/for_ansatte/personvernombud

⁵ http://www.uia.no/no/portaler/om_universitetet/stoettetjenester/reglementsshaandbok/forskning/vituredelighet

8. Internasjonalisering

Universitetsstyret vedtok Strategisk plan for UiA 2010-2015 på sitt møte 14. oktober 2009 (S-sak 99/09). Ifølge planen skal UiA bli kjent for sin sterke internasjonale tilknytning, være internasjonalt orientert og ha gode internasjonale samarbeidspartnere. Strategiplanen peker blant annet på at "universitetet kan bare utvikle og bevare høy kvalitet på studier og fagmiljøer ved å være del av det internasjonale faglige, akademiske miljøet".

I det samme møtet behandlet styret en strategi for internasjonalisering (S-sak 100/09) utarbeidet av utvalg for internasjonalisering. Styret ønsket ikke å vedta en separat strategiplan for internasjonalisering, og mener at denne dimensjonen er integrert i strategiplanen 2010-15. Styret kom imidlertid med noen kommentarer til saken. Det ble blant annet fattet følgende vedtak:

5. Når det gjelder mål/indikatorer for internasjonalisering viser styret til strategisk plan, men vil utover dette be om at det defineres noen indikatorer på forskningssiden som en følger opp i årlig rapportering. Forskningsutvalget gis fullmakt til å fastsette slike indikatorer.

Det sentrale forskningsutvalget vedtok i sitt møte i mars 2010 følgende indikatorer for internasjonalisering av forskning (SFU-sak 18/10).

Indikatorer for graden av internasjonalisering av forskningen ved UiA

1. Antall EU/EØS-finansierte prosjekter
2. Antall sendte søknader til EU/EØS/ERC m.fl. om finansiering av forskningsprosjekter
3. Sampublisering med kolleger ved utenlandske institusjoner
4. Antall gjesteforskere, inkludert gjestestipendiater, ved UiA
5. Antall vitenskapelige ansatte (inkl. stipendiater) med utenlandsk statsborgerskap
6. Antall ansatte med forskningsopphold i utlandet på over 2 måneder
7. Antall stipendiater og postdoktorer med forskningsopphold i utlandet på over 2 måneder

Ifølge vedtaket skal rapporteringen på disse indikatorene inkluderes i Kvalitetsrapporten for 2010 og i Forskningsmeldingen for 2010. Disse indikatorene er inkludert allerede i denne forskningsmeldingen i den grad datamateriale for 2009 er tilgjengelig.

8.1. EU/EØS-finansierte prosjekter

EU-finansierte prosjekter 2009 (eksklusiv utdanninger)

	Prosjektnavn (tittel)	Fakultet	Koordinatorrolle
1	(FP7 Health) ENERGY: European Energy balance Research to prevent excessive weight Gain among Youth (2009-2011).	Helse- og idrettsfag	NEI
2	(InterReg-Baltic Sea) First Motion: Distribution of digital content production (2009-2013)	Kunstfag	NEI
3	(JFS PSP) SEMPOC: Simulation Exercise to Manage Power Cut Crises (2009-2010).	Teknologi og realfag	NEI
4	(EEA Grants) Joint education programme University of Nitra, Slovakia	Teknologi og realfag	NEI
5	(CIP/ICT/PSP) eGovMoNet: Utvikling av metode for e-forvaltning. Spesielt med tanke på brukertilfredshet og effektivitet(2008-2010).	Teknologi og realfag	JA
6	(CIP/ICT/PSP) ADD ME: ICT user friendly administrations, public services and inclusion (2009-2010).	Økonomi og samfunnsvitenskap	NEI
7	(EEA Grants) Development of Widzeme University, Latvia	Økonomi og samfunnsvit.	NEI

Dette er prosjekter som er aktive i 2009. De er startet enten i 2009 eller tidligere. Denne listen kan også inneholde prosjekter fra andre internasjonale finansieringskilder og vil med tiden omfatte flere prosjekter. Det henvises til punkt 5.2. i denne meldingen for mer informasjon om EU-finansiering ved UiA.

8.2. EU-søknader

UIAs aktivitet innen 2009 calls i FP7

Fakultet	Antall søknader
Helse- og idrettsfag	1
Humaniora og pedagogikk	1
Teknologi og realfag	10
Økonomi og samfunnsvitenskap	4
SUM	16

Én av prosjektsøknadene ble innvilget. Dette var et prosjekt "S2EuNet" ved Institutt for IKT ved Fakultet for teknologi og realfag. Det henvises til punkt 5.2. i denne meldingen for mer informasjon om EU-finansiering ved UiA.

8.3. Sampublisering med kolleger ved utenlandske institusjoner

Her ser vi på følgende tre ForskDok-kategorier:

A11 og A15 fagfelleurdert artikkel i vitenskapelig tidsskrift

A22 Artikkel i vitenskapelig antologi

A25 Artikkel i vitenskapelig serie

Tabellene nedenfor gir oversikt over artikler publisert i samarbeid med kolleger fra utenlandske institusjoner. De viser antall sampubliseringer registrert i ForskDok ved de ulike fakultetene, samt hvilke land samarbeidspartnerne var knyttet til. En artikkel kan ha forfattere fra flere land. Derfor er totalantall artikler (tabellens øverste tall) ikke alltid lik summen av antall artikler knyttet til de ulike landene.

I kategorier A11 og A15 *Fagfelleurdert artikkel i vitenskapelig tidsskrift* var det totalt registrert 162 publikasjoner ved UiA. Av disse var 47 stk (29%) publisert sammen med kolleger fra utenlandske institusjoner.

Sampublisering med kolleger fra utenlandske institusjoner i ForskDok-kategorier A11 og A15 Fagfellelevert artikkel i vitenskapelig tidsskrift

Tekn. og realfag	26	Øk. og samf.	11	Helse og idrett	10
Canada	6	Tanzania	2	Sverige	4
Spania	6	Australia	1	Danmark	2
Storbritannia	5	Danmark	1	Storbritannia	2
USA	5*	Etiopia	1	Finland	1
Estland	3	Indonesia	1	Nederland	1
Irland	2	Japan	1	Spania	1
Kina	2	Canada	1	Tyskland	1
Australia	1	Kenya	1		
Danmark	1	Nederland	1		
Frankrike	1	Spania	1		
India	1	Storbritannia	1		
Italia	1	Uganda	1		
Jordan	1	USA	1		
Mexico	1	Zimbabwe	1		
Sør-Korea	1				
Tunisia	1				

*En av artikkelforfatterne på én artikkel er knyttet til Fakultet for humaniora og pedagogikk ved UiA.

Kilde: ForskDok

I kategori A22 *Artikkel i vitenskapelig antologi* var antallet registrerte publikasjoner ved UiA 144. Av disse var 32 stk (22%) publisert sammen med kolleger fra utenlandske institusjoner.

Sampublisering med kolleger fra utenlandske institusjoner i ForskDok-kategori A22 Artikkel i vitenskapelig antologi

Tekn. og realfag	30	Hum. og ped.	1	Øk. og samf.	1
USA	7	Polen	1	Kina	1
Spania	6				
Tyskland	6				
Canada	4				
Kina	4				
Australia	2				
India	2				
Japan	2				
Sverige	2				
Tunisia	2				
Danmark	1				
Irland	1				
Italia	1				

Kilde: ForskDok

I kategori A25 *Artikkel i vitenskapelig serie* var det totalt registrert 23 publikasjoner ved UiA. Av disse var 10 stk (43%) publisert sammen med kolleger fra utenlandske institusjoner.

Sampublisering med kolleger fra utenlandske institusjoner i ForskDok-kategori A25 Artikkel i vitenskapelig serie

Tekn. og realfag	8	Helse og idrett	1	Øk. og samf.	1
Canada	6	Sverige	1	Danmark	1
Chile	1				
Mexiko	1				
Tyrkia	1				
USA	1				

Kilde: ForskDok

8.4. Gjesteforskere

Universitet etablerte i 2009 en ordning med gjestestipend. Formålet med gjestestipendordningen er å øke omfanget av forskningsvirksomheten og å stimulere til etablering av internasjonalt forskningssamarbeid ved å gi reise- og oppholdsstøtte til utenlandske forskere slik at de kan tilbringe en periode ved UiA. Filosofien er at å ha en utadvendt og aktiv internasjonal forsker på besøk i et fagmiljø i en periode kan være et godt supplement til det å sende egne forskere ut i verden, fordi flere i kollegiet får anledning til å etablere nettverk.

Oppholdets varighet kan være mellom 5–21 dager. Fagmiljøene kan søke på stipend til dekning av reiseutgifter samt utgifter til kost og losji. I 2009 ble det tildelt 14 gjestestipender. Det var avsatt kr 300.000 hvorav kr 243.556 ble tildelt.

Tildelinger 2009

Fakultet	Antall stipender
Fakultet for humaniora og pedagogikk	2
Fakultet for kunstfag	2
Fakultet for teknologi og realfag	7
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	3
Totalt UiA	14

Kilde: UiA/Forskningssekretariatet

Tabellen ovenfor inkluderer gjesteforskere fra utenlandske institusjoner. Indikatorene vedtatt i Forskningsutvalget inkluderer også antall gjestestipendiater. Gjestestipendiater er ph.d.-studenter fra utenlandske institusjoner med kortere gjesteopphold ved UiA. Det finnes ikke oversikt over gjestestipendiater i 2009, men dette vil bli tatt med i neste års forskningsmelding.

8.5. Vitenskapelig ansatte med utenlandsk statsborgerskap

Vitenskapelige ansatte (inkl. stipendiater) med utenlandsk statsborgerskap

Fakultet	Antall	Prosentandel
Fakultet for helse- og idrettsfag	9	8 %
Fakultet for humaniora og pedagogikk	23	14 %
Fakultet for kunstfag	12	16 %
Fakultet for teknologi og realfag	48	32 %
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	27	18 %
UiA totalt	119	18 %

Kilde: UiA/Fakultetsadministrasjonene

Dataen ble samlet med hjelp av fakultetenes personalkonsulenter i april 2010.

8.6. Forskningsopphold i utlandet

De to siste indikatorer for internasjonalisering, vedtatt av Forskningsutvalget, gjelder antall stipendiater, postdoktorer og øvrige vitenskapelige ansatte med forskningsopphold i utlandet på over 2 måneder.

Oversikt over ansatte med forskningsopphold i utlandet i 2009 er dessverre ikke tilgjengelig i denne formen. Fakultetene vil bli bedt om å holde oversikt over dette i 2010, og dette vil bli inkludert i neste års forskningsmelding.

Følgende tabell kan imidlertid gi noe indikasjon på internasjonal mobilitet blant vitenskapelige ansatte. Tabellen inkluderer både utenlandske forskere som har hatt et opphold ved UiA, og UiAs egne forskere som har hatt faglig opphold ved en institusjon i utlandet. For å bli tatt med i denne tabellen, må oppholdet ha vart minimum fire uker.

Internasjonal mobilitet blant vitenskapelig tilsatte

	2008	2009
UiA	30	10

Kilde: DBH

Tallene kan tyde på underrapportering og usikkerhet rundt kvalitetssikring. Forskningssekretariatet vil arbeide for å etablere bedre rutiner for rapportering av forskningsopphold i utlandet.

8.7. Charter og Code

Charter og Code er et EU-tiltak for å fremme forskerrekruttering og forskermobilitet. Europakommisjonen har utarbeidet *the European Charter for Researchers* og *the Code of Conduct for the Recruitment of Researchers*. Charter og Code er dokumenter som gir retningslinjer for rekrutteringsprosessen av forskere, og avklarer arbeidsgiveres, finansieringsaktørens og forskeres roller og ansvarsforhold. Charter og Code skal også legge til rette for større mobilitet og gjøre forskerkarrieren mer attraktiv. Bakgrunn til dette er at EU forsøker å tiltrekke de beste forskerne fra hele verden ved å etablere et European Research Area (ERA).

Våren 2009 fikk norske universiteter, høyskoler og øvrige forskningsinstitusjoner et brev fra NFR med anbefaling om å slutte seg til Charter og Code og å gå med i Euraxess Services Network. Euraxess Services Network bistår forskere med praktisk informasjon knyttet til oppholds- og arbeidstillatelse, skatt, helse, og trygde- og pensjonsspørsmål osv.

Brevet fra NFR ble tatt opp som en referatsak i det Sentrale Forskningsutvalget i juni 2009 (SFU-sak 23/09). Saken ble tatt til orientering med følgende kommentar: "Forskningsutvalget ønsker at det fremmes sak om dette seinere."

Av norske universiteter er det kun UiA, UiS og UMB som ikke har signert Charter og Code. I tillegg til de andre fire universitetene har både NFR, UHR og flere høyskoler signert avtalen. Forskningssekretariatet har tatt initiativ til en prosess som skal lede fram til signering av Charter og Code i løpet av 2010.

UHR har utarbeidet en nasjonal avviksanalyse for Charter og Code. Analysen finnes på nettsidene til UHR⁶. Mer informasjon om Charter og Code og Euraxess finnes også på www.euraxess.no

⁶ http://www.uhr.no/forskning/forskningsutvalget/sentrale_dokumenter

9. Kompetanse og rekruttering

Dette kapitlet handler om sammensetning av den vitenskapelige staben ved UiA. Kapitlet gir oversikt over utvikling av UiAs vitenskapelige personell gjennom de siste årene, og sammenligner tall mellom de ulike fakultetene. Fokus er på andel førstestillinger og andel kvinner. Resultatene blir sammenlignet med både nasjonalt nivå og lokale målsetninger. Utfordringene knyttet til rekruttering blir også diskutert.

9.1. Vitenskapelig personell

Forholdstallet mellom vitenskapelig tilsatte og øvrige stillinger på UiA er relativt stabilt, med rundt 2/3 vitenskapelige ansatte.

Følgende tabell viser utvikling i antall personale i vitenskapelige stillinger ved UiA (årsverk).

Vitenskapelig personell ved UiA 2005–2009

	2005	2006	2007*	2008	2009
Professorer/dosenter (inkl. prof II)	71	72	75	86	93
Postdoktorer	6	7	6	5	6
Øvrige førstestillinger	148	160	162	178	186
Sum førstestillinger	225	239	242	269	285
Stipendiater	56	59	54	74	80
Universitetslektorer, amanuenser, forsker 1108	175	171	155	167	165
Høgskolelærere	15	15	13	16	16
Sum vitenskapelige årsverk	470	484	465	525	546
%-andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker- og formidlingsstillinger		51,9	50,9	51,9	52,2
%-andel kvinner totalt		48,5	48,6	50,7	50,7
%-andel førstestillinger av vitenskapelige stillinger ekskl. stipendiater		56,2	58,9	59,6	61,2

*2007-data er beheftet med usikkerhet

Kilde: Rapporter til KD

Tabellen viser at sammensatt antall årsverk for professorer, dosenter og professor II –stillinger på UiA har gradvis økt de siste årene. Antall postdoktor-stillinger har vært jevn, mens antall øvrige førstestillinger har økt. Totalt antall årsverk i førstestillinger har økt fra 225 i 2005 til 285 i 2009.

Antall stipendiater har hatt en betydelig økning, noe som er naturlig i og med at det er blitt etablert flere doktorgradsprogrammer. Antall ansatte i andre vitenskapelige stillinger har ligget på stort sett samme nivå de siste årene. Økning i antall lavere vitenskapelige stillinger (ikke førstestillinger) skyldes altså økning i antall stipendiater.

Økning i antall årsverk i begge kategoriene – førstestillinger og andre vitenskapelige stillinger – har medført kraftig økning i totalt antall vitenskapelige årsverk fra 470 i 2005 til 546 i 2009.

Andelen førstestillinger av totalt antall vitenskapelige stillinger har ikke økt slik en har ønsket. Resultatmål for andel førstestillinger i 2009 var 56 %. UiA nådde ikke dette målet med prosentandel på 52,2 selv om det var litt økning fra 2008. Andelen førstestillinger på UiA har ligget jevnt på 51–52% de siste årene siden både antall førstestillinger og antall stipendiatstillinger har økt. Dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Ifølge Kunnskapsdepartementets Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner⁷ har universitetene

⁷ http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rapporter_planer/rapporter/2010/Sektoranalyse-for-hoyere-utdanningsinstitusjoner-2010.html?id=601443

i Norge gjennomsnittlig 54,6 % førstestillinger av alle vitenskapelige stillinger. Professorstillingene utgjør gjennomsnittlig 21,2 % av alle vitenskapelige stillinger ved norske universiteter, mens UiA har professorandel på rundt 15-16 %.

Når man ekskluderer stipendiatene fra vitenskapelige stillinger, får man en andel førstestillinger på 61% ved UiA i 2009. Det har vært økning fra 56% i 2006. UiAs strategiske plan setter som mål at minst 70 % av de ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på UiA har førstekompetanse/professorkompetanse innen 2015. Gjennomsnittet ved de norske universitetene lå rundt 81% i 2009.

UiAs resultatmål for andel kvinner i 2009 var 52 %, men dette ble ikke oppnådd. Andel kvinner ble det samme som i 2008: 50,7 %. Tallet er likevel betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. Ifølge KDs tilstandsrapport utgjør kvinnene nemlig rundt 40 % av det totale faglige personalet ved de norske universitetene.

Tabellen nedenfor gir fakultetsvis oversikt over antall ansatte, årsverk ansatte og kvinneandelen i de ulike stillingskategoriene.

Vitenskapelig personell ved fakultetene på UiA 2009

	Helse- og idrettsfag			Humaniora og pedagogikk			Kunsthøgskole		
	Antall ansatte	Årsverk ansatte	%-andel kvinner	Antall ansatte	Årsverk ansatte	%-andel kvinner	Antall ansatte	Årsverk ansatte	%-andel kvinner
Dosenter	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	1,0	100,0
Professorer	7	4,9	25,8	24	22,5	31,1	11	8,5	0,0
Professor II	4	0,8	25,0	2	0,4	0,0	0	0,0	0,0
Postdoc	0	0,0	0,0	5	4,8	58,3	0	0,0	0,0
Førsteamanuensis	19	14,6	60,3	40	34,6	38,3	12	9,7	12,4
Førstelektor	17	12,7	74,8	21	19,4	47,0	6	4,9	41,2
Forsker	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Sum førstestillinger	47	33,0	59,9	92	81,7	39,4	30	24,0	17,5
Stipendiater	10	8,3	75,8	15	13,6	67,5	9	7,8	48,4
Universitetslektorer	56	46,9	72,1	46	37,8	65,0	31	23,6	40,7
Amanuenser	0	0,0	0,0	1	1,0	0,0	0	0,0	0,0
Høgskolelærere	7	3,3	94,0	4	4,0	50,0	12	11,3	17,7
Sum vitenskap. ansatte	120	91,4	68,9	158	138,0	49,2	82	66,7	29,3
%-andel førstestillinger	39,2	36,1	-	58,2	59,2	-	36,6	36,0	-

	Teknologi og realfag			Økonomi og samfunnsvit.		
	Antall ansatte	Årsverk ansatte	%-andel kvinner	Antall ansatte	Årsverk ansatte	%-andel kvinner
Dosenter	1	1,0	100,0	2	2,0	50,0
Professorer	30	23,0	12,6	29	25,0	10,4
Professor II	1	0,2	0,0	13	2,4	0,0
Postdoc	1	1,0	0,0	2	2,0	0,0
Førsteamanuensis	41	35,1	18,5	39	36,3	25,6
Førstelektor	12	10,8	1,9	11	10,8	18,5
Forsker	5	2,3	43,5	2	1,7	58,8
Sum førstestillinger	91	73,4	15,8	98	80,2	19,8
Stipendiater	34	32,6	47,9	26	23,8	49,6
Universitetslektorer	27	24,2	31,0	23	15,2	50,5
Amanuenser	1	1,0	100,0	5	4,6	0,0
Høgskolelærere	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Sum vitenskap. ansatte	153	131,2	27,2	152	123,8	28,6
%-andel førstestillinger	59,5	55,9	-	65,8	64,8	-

Kilde: UiA/Personal- og organisasjonsavdelingen

Tabellen viser at antall førstestillinger er høyest ved Fakultetene for humaniora og pedagogikk (81,7 årsverk), økonomi og samfunnsvitenskap (80,2 årsverk), og teknologi og realfag (73,4 årsverk). De samme fakultetene har også høyest andel førstestillinger av alle vitenskapelige stillinger – henholdsvis 59,2 %; 64,8 %, og 55,9 %.

Kvinneandelen synker jo høyere en går i stillingskategoriene. For eksempel i professorstillingene varierer kvinneandelen fra 0 til 31,1 %, og det er altså ingen fakultet som har kvinner i mer enn tredjedel av sine professorstillinger. På alle fakulteter er kvinneandelen blant førstestillinger mindre enn kvinneandelen blant totalt antall vitenskapelige årsverk.

UiA er ikke det eneste universitet i Norge som har lav andel kvinnelige professorer. Ifølge KDs tilstandsrapport er kvinneandelen generelt sett høyere jo lavere ned i stillingshierarkiet man kommer. Andel kvinnelige professorer blant universitetene i Norge er 20,7 %. UiAs gjennomsnitt er ca. 18 %.

Kvinner er godt representert blant stipendiatene ved UiA. Kvinneandelen varierer fra 47,9 % (Fakultet for teknologi og realfag) til 75,8 % (Fakultet for helse- og idrettsfag). Ifølge KDs tilstandsrapport er kvinneandelen blant stipendiater ved UiA 55,8 %, noe som er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet 49,7 %.

Det henvises til UiAs Rapport om likestillingsarbeidet 2009 for mer statistikk og informasjon om likestilling ved UiA.

9.2. Mål og risikovurdering

Også universitetene lever i en konkurransesituasjon. Hele UH-sektoren står foran et generasjonsskifte, og det er mange som konkurrerer om de samme personene. Det kan være utfordrende å ha tilgang på nok kvalifisert personell for å kompensere for naturlig avgang og for å bygge opp nye fagmiljøer.

Ut i fra fakultetsrapportene virker det som det er noe vanskeligere å rekruttere høyt kvalifisert vitenskapelig personell enn det er å rekruttere til stipendiatstillingene. Særlig i pedagogikk har det vist seg vanskelig å rekruttere til utlyste professorstillinger, men fakultetet mener at dette er et generelt problem for fagmiljøet i Norden. Fakultet for teknologi og realfag peker på at det er vanskelig å konkurrere med industrien som ofte kan betale høyere lønn. Flere forskningsmiljøer er preget av generasjonsskifte. Det blir også pekt på at det er problematisk at tilsetningsprosessen ofte tar lang tid.

10. Strategiske satsingsområder

Universitetets mest sentrale innsatsområder for forskning finnes ved de fagmiljøene som har egne forskerutdanningsprogram. I tillegg finnes det en rekke aktive forskergrupper. For å spisse forskningsinnsatsen og for å fremme utvikling av forskergrupper på tvers av institutt- og fakultetsgrenser har Styret etablert en ordning med faglige toppsatsingsområder.

I S-sak 9/09 "Budsjett 2009-Fordeling av strategiske midler" vedtok Styret å etablere fornybar energi som et faglig toppsatsingsområde. Dette var en strategisk avgjørelse påvirket bla. av nasjonale og internasjonale trender knyttet til forskningsfinansiering, uttrykte behov for kompetanse i regionens næringsliv og samarbeidet med Universitetet i Stavanger.

I samme sak (9/09) vedtok styret å initiere en prosess for utvelgelse av flere kandidatmiljøer. Etter fullmakt fra Styret (S-sak 28/09) utformet rektor tilleggskriterier for rangering av kandidatmiljøene:

I tillegg til disse kriteriene (ovenfor) vil det bli lagt vekt på en vurdering av satsingsområdenes posisjon i det nasjonale landskapet. Med dette menes at forslag som innebærer satsinger på områder med liten aktivitet ved de andre universitetene, der fagmiljøet raskt kan ta en førende nasjonal rolle vil kunne bli prioritert.

Fakultetene ble i juni 2009 invitert til å foreslå inntil tre satsingsområder, med frist 18. september. En oppsummering av søknadene ble behandlet i det Sentrale forskningsutvalget 1. oktober, og fakultetene ble gitt frist til 9. oktober med å korrigere eventuelle feil i saksfremstillingen.

Fakultetene fremmet totalt 9 forslag. I tillegg foreslo Fakultet for helse og idrettsvitenskap forslag til tre områder som kan være aktuelle på et senere tidspunkt:

Fakultet for humaniora og pedagogikk:

- Moral og religion i et multikulturelt samfunn (MORELL)
- Utdanningsforskning
- Multimodalitet og kulturendring (Multikul)

Fakultet for teknologi og realfag:

- Mathematics and Informatics Didactics/Education
- Mekanikk

Fakultet for kunsthøgskolen:

- Utøvende rytmisk populærmusikk

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap:

- eForvaltning
- Statsvitenskap og ledelsesfag
- Innovasjonsforskning

Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

peker på følgende områder som kan være aktuelle i fremtidige tildelingsrunder:

- Folkehelse
- Helse-IKT som et felles satsingsområde med utgangspunkt i fagmiljøene i Fakultet for helse- og idrettsvitenskap, fakultet for teknologi og realfag og fakultet for økonomi- og samfunnsvitenskap.
- Ernæring

Etter forslag fra rektoratet vedtok Styret i S-SAK: 157/09 "Multimodalitet og kulturendring" ved Fakultet for humaniora og pedagogikk som nok et faglig toppsatsingsmiljø:

Enstemmig vedtak:

- 1. Styret vil takke alle fakulteter og involverte fagmiljø for grundige prosesser for å peke kandidatmiljøer for satsing på faglig toppmiljø på institusjonsnivå. Styret legger til grunn at fakultetene arbeider videre med sin strategiske utvikling av fagmiljø innen utvalgte områder i tråd med strategisk plan Mot 2015.*
- 2. Styret utpeker fagmiljøet bak søknaden Multimodalitet og kulturendring som satsingsområde, og ber om at fagmiljøet i samarbeid med fakultet og rektoratet utarbeider en strategi- og handlingsplan for utvikling av fagmiljøet. Styret ber universitetsdirektøren omdisponere inntil 200 000 kr i budsjettet for 2010, eventuelt gjennom overføring fra 2009, til utvikling av strategi- og handlingsplanen. Styret vil vurdere ytterligere budsjettmidler når denne planen foreligger.*

I tråd med punkt 2 i vedtaket har rektoratet planlagt dialogmøter med flere av fakultetene om oppfølging av kandidatmiljøene.